

2018-09-18

B E S L U T S P R O M E M O R I A

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 408 980 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

FI Dnr 16-9877

Nya föreskrifter och allmänna råd om kreditriskhantering

Sammanfattning

Finansinspektionen inför nya föreskrifter och allmänna råd om hantering av kreditrisker. Föreskrifterna gäller för kreditinstitut (banker och kreditmarknadsföretag) och, i vissa delar, även för värdepappersbolag. Föreskrifterna bygger till stor del på de allmänna råden (FFFS 2004:6) om kreditriskhantering i kreditinstitut och värdepappersinstitut, men har även utformats utifrån de erfarenheter och iakttagelser som Finansinspektionen har gjort i sin tillsyn av kreditinstitut och värdepappersbolag. Hänsyn har även tagits till internationella rekommendationer om att Sverige bör vidareutveckla regleringen av kreditriskhanteringen.

Kreditrisker är ett av de största riskområdena för kreditinstitut. En god kreditriskhantering bidrar till att kreditinstitut och värdepappersbolag blir mer motståndskraftiga, och leder i förlängningen till ökad stabilitet i det finansiella systemet. Att företagen är stabila ökar deras förutsättningar att bevilja nya krediter. En god tillgång till krediter bidrar till ökad tillväxt i samhället. Det skapar förutsättningar för kredittagare att planera och ordna sin ekonomi.

Föreskrifterna innehåller regler om hur företag ska identifiera, mäta, styra, internt rapportera och ha kontroll över sina kreditrisker. De innehåller även regler om hur företagen ska göra kreditprovningar. Dessa regler omfattar inte krediter som lämnas till konsumenter, med undantag för bostadskrediter.

Finansinspektionen har i sin tillsyn även identifierat ett behov av tydligare regler för hur företagen ska hantera krediter till en jävskrets. Föreskrifterna innehåller därför även preciserade regler på det området.

De nya föreskrifterna och allmänna råden träder i kraft den 1 mars 2019. Samtidigt upphävs de allmänna råden om kreditriskhantering i kreditinstitut och värdepappersinstitut.

Innehåll

1	Utgångspunkter	3
1.1	Målet med regleringen	3
1.2	Nuvarande och kommande regelverk	3
1.3	Regleringsalternativ	5
1.4	Rättsliga förutsättningar	6
1.5	Ärendets beredning	6
2	Allmänna överväganden	7
2.1	Valet mellan föreskrifter och allmänna råd	8
2.2	Finansinspektionens bemyndigande	8
2.3	Tillämpningsområde och definitioner	11
2.4	Proportionalitetsprincipen	19
3	Motivering och överväganden	20
3.1	Styrning och ansvar (2 kap.)	20
3.2	Identifiering och mätning (3 kap.)	27
3.3	Kreditprovning (4 kap.)	30
3.4	Kreditbeslut (5 kap.)	37
3.5	Omprovning (6 kap.)	39
3.6	Krediter med förhöjd risk (7 kap.)	43
3.7	Krediter till en jävskrets (8 kap.)	45
4	Regleringens konsekvenser	51
4.1	Allmänt om konsekvensanalysen	51
4.2	Konsekvenser för samhället och konsumenterna	53
4.3	Konsekvenser för företagen	54
4.4	Konsekvenser för kreditförsörjningen i ekonomin	62
4.5	Konsekvenser för Finansinspektionen	64

1 Utgångspunkter

1.1 Målet med regleringen

All kreditgivning är förenad med risk. Kreditrisker är ett av de största riskområdena för kreditinstitut. Krediter (utlåning) utgör ungefär 65 procent av de totala tillgångarna för svenska banker. Det innebär att dessa risker är viktiga för Finansinspektionen att ta hänsyn till i regleringen av och tillsynen över dessa företag. För att ett kreditinstituts rörelse ska kunna drivas på ett sådant sätt att dess förmåga att fullgöra sina förpliktelser inte äventyras, måste kreditprocessen vara omsorgsfull. Det är också viktigt att det ställs tydliga krav på ett företags löpande uppföljning och kontroll av kreditrisker.

Kreditförluster har spelat en stor roll vid de finanskriser som inträffat genom åren. Finansinspektionen anser därför att det inte räcker att reglera kreditriskhantering genom allmänna råd. Målet med föreskrifterna är att förbättra kreditriskhanteringen i kreditinstitut och värdepappersbolag. Det kan öka förtroendet för dessa företag och i förlängningen bidra till stabiliteten i det finansiella systemet.

Det har riktats internationell kritik mot det nuvarande svenska regelverket på området. Europeiska systemrisknämnden (ESRB) föreslog i en rekommendation från 2011 att Sverige skulle göra en ändring i sitt regelverk när det gäller kreditprövning för lån i utländsk valuta¹. Skälet var bland annat att öka motståndskraften i det finansiella systemet. Även Internationella valutafonden (IMF) har, mot bakgrund av sina utvärderingar av Sveriges finansiella sektor (så kallade Financial Sector Assessment Programs, FSAP) år 2011 och 2016, föreslagit vissa ändringar i det svenska regelverket. I slutrapporterna kritiserade IMF Sverige för att sakna ett bindande regelverk för kreditrisker. Det gällde särskilt reglerna för hantering av så kallade landrisker i samband med internationell kreditgivning och hantering av krediter till en jävskrets. Mot bakgrund av detta är målet med regleringen även att införa regler som uppfyller de internationella rekommendationer som Finansinspektionen har fått om kreditriskreglering.

1.2 Nuvarande och kommande regelverk

I detta avsnitt beskrivs nationella och internationella regelverk som berör kreditriskområdet.

Det finns inget EU-rättsligt regelverk som reglerar kreditriskhantering på en övergripande nivå. Däremot finns regler på EU-nivå som berör specifika områden som utlåning i utländsk valuta och bolån, som tas upp nedan. I arbetet med att ta fram de nya föreskrifterna har Finansinspektionen tagit hänsyn till närliggande regelverk som berör kreditriskområdet.

¹ ESRB/2011/1.

På en övergripande nivå finns i dag krav på en god riskhantering i kreditinstitut i 6 kap. 2 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse (LBF). Motsvarande krav på riskhantering i värdepappersbolag finns i 8 kap. 4 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden (LV). För både kreditinstitut och värdepappersbolag finns generella föreskrifter om en god riskhantering. För kreditinstitut gäller Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2014:1) om styrning, riskhantering och kontroll. För värdepappersbolag gäller Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2007:16) om värdepappersrörelse. Dessa regler tar sin utgångspunkt i olika direktiv från EU. För kreditinstituten gäller Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU (även kallat kapitaltäckningsdirektivet eller CRD), medan värdepappersbolagen omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU (även kallat Mifid 2-direktivet).

I 8 kap. LBF finns övergripande bestämmelser om kreditprövning och krav på beslutsunderlag (1–4 §§) samt tillhandahållande av tjänster till en jävskrets (5 och 6 §§). Bestämmelser om kreditprövning och hantering av jävskrediter för värdepappersbolag finns i 8 kap. 37 och 38 §§ LV. Dessa bestämmelser motsvarar delvis bestämmelserna i 8 kap. 1 och 5 §§ LBF, men lydelserna skiljer sig i viss mån åt. Bland annat anges när det gäller kreditprövning att det ska finnas betryggande säkerhet. Det finns inget bemyndigande att föreskriva om kreditprövning eller hantering av jävskrediter enligt LV. Bemyndigande finns däremot att meddela föreskrifter om vilka begränsningar som ska gälla för att ställa säkerhet.

Som nämns ovan föreslår ESRB ett förtydligande för kreditprövning som gäller lån i utländsk valuta. Det handlar om att kredittagaren ska få information om riskerna med lån i utländsk valuta och att kredittagarens återbetalningsförmåga ska prövas även utifrån antaganden om negativa valutakursförändringar.

I lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter finns bestämmelser om sådana krediter till konsumenter. Med bostadskrediter avses både krediter som lämnas mot säkerhet i bostad och krediter utan säkerhet som syftar till att kredittagaren ska kunna förvärva eller behålla äganderätten till en bostad. Lagen kompletteras av Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2016:29) om verksamhet med bostadskrediter. Genom lagen och föreskrifterna genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/17/EU om konsumentkreditavtal som avser bostadsfastighet och ändring i direktiven 2008/48/EG och 2013/36/EU och förordning (EU) nr 1093/2010 (bolånedirektivet). Huvudsyftena med bolånedirektivet är att uppnå en effektivare inre kreditmarknad, förbättrad finansiell stabilitet inom EU och ett starkare konsumentskydd på bolånemarknaden. Bolånedirektivet har ingen direkt inverkan på de nya föreskrifterna om kreditriskhantering. Detsamma gäller konsumentkreditlagen (2010:1846), som innehåller civil- och marknadsrättsliga regler och gäller för konsumentkrediter i allmänhet, samt Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2014:11) om krediter i konsumentförhållanden som bland annat är knutna till LBF.

I promemorian används följande förkortningar:

- LBF: lagen (2004:297) om bank och finansieringsrörelse.
- LV: lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.
- Allmänna råd om kreditriskhantering: Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2004:6) om kreditriskhantering i kreditinstitut och värdepappersinstitut.
- IFRS 9: Kommissionens förordning (EU) 2016/2017 av den 22 november 2016 om ändring av förordning (EG) nr 1126/2008 om antagande av vissa internationella redovisningsstandarder i enlighet med Europaparlamentet och rådets förordning (EG) nr 1606/2002 vad gäller den internationella finansiella rapporteringsstandarden IFRS.
- KkrL: konsumentkreditlagen (2010:1846).
- SRK: Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2014:1) om styrning, riskhantering kontroll i kreditinstitut.
- Tillsynsförordningen: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012.

1.3 Regleringsalternativ

Kreditrisk är ett av de största riskområdena för kreditinstituten. Undermåliga kreditprövningar har varit en del av orsaken till de finanskriser som har inträffat genom åren. Det finns för närvarande inga föreskrifter om hantering av kreditrisker. I stället regleras detta område genom allmänna råd. Allmänna råd är inte bindande, utan företagen kan visa att de på annat sätt uppfyller kraven i den överordnade regel som de allmänna råden knyter an till.

Sedan de allmänna råden om kreditriskhantering infördes 2004 har Finansinspektionen gjort flera kreditriskundersökningar bland berörda företag. I dessa undersökningar har myndigheten upptäckt brister i företagets kreditriskhantering, däribland i företagets kreditprövningar. I vissa fall har det saknats information eller dokumentation om en framåtblickande prövning av återbetalningsförmågan, och i andra fall har dokumentationen av kreditbeslut varit bristfällig. Det har även framkommit att bestämmelserna om jävskrediter inte är tillräckligt detaljerade för att ge kreditinstituten goda förutsättningar att följa reglerna.

Finansinspektionen anser att de allmänna råden om kreditriskhantering inte har skapat effektiva och tydliga regler för att hantera kreditrisker. Regleringen har alltså visat sig vara otillräcklig. Mot bakgrund av den centrala betydelse som kreditriskhantering har för enskilda företag, och i förlängningen även för den finansiella stabiliteten, anser Finansinspektionen att det behövs bindande regler i form av föreskrifter.

Genom att införa föreskrifter för företagets kreditriskhantering, samt formulera mer specifika regler för kreditprövning och krediter till en jävskrets, kommer

det att framgå tydligare vad företagen behöver göra för att uppnå en god kreditriskhantering. Finansinspektionen förväntar sig att detta kommer att innebära att reglerna följs i större utsträckning. En tydligare reglering med högre regel efterlevnad som följd bedöms också öka effektiviteten i Finansinspektionens tillsyn.

Frågan om hur Finansinspektionen ser på regleringsalternativen berörs även i avsnitt 2.1

1.4 Rättsliga förutsättningar

Av 16 kap. 1 § 4 LBF följer att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka åtgärder som ett kreditinstitut ska vidta för att uppfylla de krav på soliditet och likviditet, riskhantering, genomlysning, system för hantering av uppgifter om insättare och deras insättningar, amortering, sundhet samt riktlinjer och instruktioner som avses i 6 kap. 1–5 §§. I 16 kap. 1 § 11 och 12 samma lag anges att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka åtgärder ett kreditinstitut ska vidta för att uppfylla de krav på kreditprövning, dokumentation och beslutsunderlag som avses i 8 kap. 1–4 §§ i fråga om krediter till andra än konsumenter och sådana krediter till konsumenter som är bostadskrediter, samt om tillhandahållande av tjänster till en jävskrets som avses i 8 kap. 5 och 6 §§.

I 5 kap. 2 § 5, 13 och 14 förordningen (2004:329) om bank- och finansieringsrörelse ges Finansinspektionen bemyndigande att meddela föreskrifter på de områden som anges ovan.

En närmare redogörelse för bemyndigandena, och om hur föreskrifterna förhåller sig till Finansinspektionens möjligheter att vidta makrotillsyns-åtgärder, finns i avsnitt 2.2.

1.5 Ärendets beredning

Under arbetet med föreskrifterna har Finansinspektionen konsulterat och haft flera möten med en extern referensgrupp som bestod av representanter för Svenska bankföreningen, Sparbankernas riksförbund, Finansbolagens förening och Svenska Fondhandlareföreningen. Finansinspektionen har även diskuterat vissa delar av föreskrifterna med representanter för Konsumentverket.

Den 17 oktober 2017 remitterade Finansinspektionen förslaget till nya föreskrifter och allmänna råd om kreditriskhantering. Skriftliga synpunkter har kommit in från FAR, Finansbolagens förening, Näringslivets regelråd, Regelrådet, Riksgälden, Riksrevisionen, Sparbankernas Riksförbund, Svenska Bankföreningen, Svenska kreditföreningen, Sveriges advokatsamfund och Sveriges riksbank. En del andra remissinstanser, bl.a. Konsumentverket, har tillstyrkt remissförslaget utan att lämna några synpunkter. Efter remisstidens

utgång har ett förtydligande kommit in från Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund och Finansbolagens förening.

Den 21 juni 2018 remitterade Finansinspektionen ett tillägg till konsekvensanalysen i det tidigare remitterade förslaget. Tillägget beskriver hur de föreslagna föreskrifterna och allmänna råden förväntas påverka kreditförsörjningen i ekonomin, se avsnitt 4.4. Den 27 augusti 2018 höll Finansinspektionen ett särskilt möte med anledning av tilläggsremissen. Skriftliga synpunkter på tillägget har kommit in från FAR, Finansbolagens förening, Konsumentverket, Näringslivets regelnämnd, Regelrådet, Riksgälden, Riksrevisionen, Sparbankernas Riksförbund, SRF Konsulterna, Svenska Bankföreningen, Sveriges advokatsamfund och Sveriges riksbank. Vid remissmötet framförde Finansbolagens förening, Sparbankernas Riksförbund och Svenska Bankföreningen muntliga synpunkter på tillägget.

Efter remitteringarna har Finansinspektionen bearbetat föreskriftsförslaget och övervägt remissinstansernas synpunkter. De viktigaste synpunkterna redovisas och bemöts under respektive avsnitt. Föreskrifterna har även bearbetats redaktionellt.

Finansinspektionen planerar att genomföra interna och externa informations- och utbildningsinsatser när föreskrifterna träder i kraft.

2 Allmänna överväganden

Finansinspektionen redogör här för de allmänna överväganden som gjorts. I nästa avsnitt (3) redogörs närmare för de mer specifika överväganden som Finansinspektionen har gjort i förhållande till de olika kapitel som de nya föreskrifterna innehåller.

Utgångspunkten i arbetet med att ta fram de nya föreskrifterna har varit de allmänna råden om kreditriskhantering. Finansinspektionen har även beaktat närliggande regelverk, exempelvis SRK, tillsynsförordningen och KkrL. Vissa delar av de allmänna råden om kreditriskhantering överförs inte till de nya föreskrifterna eftersom frågorna numera regleras i rättsakterna som nämns ovan. Exempelvis finns det i SRK (7 kap.) bestämmelser om vilka krav som ställs på funktionen för riskkontroll, och dessa krav omfattar även kreditriskfrågor. Det finns därför inget behov av att ha några särskilda regler om riskkontrollfunktionens arbete med kreditrisk i föreskrifterna.

Föreskrifterna innebär även en tydligare reglering inom följande områden:

- kreditprövning,
- krediter till en jävskrets,
- krediter med landrisk, och
- krediter i utländsk valuta.

2.1 Valet mellan föreskrifter och allmänna råd

Finansinspektionens ställningstagande: Finansinspektionen meddelar regler i form av föreskrifter och allmänna råd.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund, Finansbolagens förening* och *Näringslivets regelråd* motsätter sig att regler i form av föreskrifter införs med motiveringen att det underlag som har presenterats inte visar att det är befogat. Remissinstanserna menar bland annat att det saknas analyser av möjligheterna att uppdatera de allmänna råden om kreditriskhantering i stället för att införa nya regler. De anser även att effekterna av redan vidtagna regleringsåtgärder på den finansiella stabiliteten behöver analyseras innan man kan se om det behövs ytterligare reglering.

Finansinspektionens skäl: Som anges ovan i avsnitt 1.3 är kreditrisker ett av de största riskområdena för kreditinstituten. Det är därför särskilt viktigt att de regler som tas fram på detta område är tydliga och effektiva. Det är dessutom så, som också nämns i avsnitt 1.3, att Finansinspektionen i sin tillsyn har upptäckt brister i företagens kreditriskhantering som visar att den nuvarande regleringen är otillräcklig. Mot denna bakgrund delar Finansinspektionen inte remissinstansernas synpunkt om att det inte är befogat att meddela föreskrifter. Finansinspektionen har dock övervägt andra regleringsalternativ än föreskrifter för att uppdatera regelverket om kreditriskhantering. Alternativ till föreskrifter är normalt allmänna råd, vägledningsdokument, handböcker och liknande. Finansinspektionen bedömer dock att man med alternativa regleringsåtgärder inte kan säkerställa att företagen hanterar sina kreditrisker på ett tillräckligt effektivt sätt. För att skapa en effektiv reglering krävs därför regler i form av föreskrifter. I vissa delar av den nya regleringen anser Finansinspektionen dock att det är lämpligare att även i fortsättningen använda allmänna råd. Det gäller till exempel i fråga om vad som utgör en sund riskkultur för kreditrisker.

När det gäller de redan vidtagna regleringsåtgärderna som remissinstanserna hänvisar till kan det konstateras att dessa åtgärder inte tar sikte på företagens kreditriskhantering. Dessa regleringsåtgärder minskar därför inte behovet av att införa de nu aktuella föreskrifterna och allmänna råden.

2.2 Finansinspektionens bemyndigande

Finansinspektionens bedömning: De nya föreskrifterna ryms inom Finansinspektionens bemyndiganden. Föreskrifterna är inte en makro-tillsynsåtgärd.

Remisspromemorian: Förslaget innehöll samma bedömning.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund* och *Finansbolagens förening* ifrågasätter om Finansinspektionen har

bemyndigande att meddela de föreslagna föreskrifterna. De anser att vare sig det befintliga bemyndigandet eller det utökade bemyndigande som föreslås i promemorian "Upplösning av Sparbankernas säkerhetskassa och vissa andra frågor", Fi2017/03554/B (promemorian), ger Finansinspektionen rätt att meddela föreskrifterna. Remissinstanserna menar att föreskrifterna, mot bakgrund av bestämmelserna i 6 kap. 1–5 §§ och 8 kap. 1–3 §§ LBF samt uttalandena i förarbetena till LBF och i promemorian, är alltför detaljerade för att rymmas inom bemyndigandena.

När det gäller det befintliga bemyndigandet påpekar remissinstanserna att detta kom till i ett sent skede i lagstiftningsprocessen genom ett förslag från Finansutskottet, betänkande 2003/04:FiU15. Med hänvisning till att Finansutskottet inte närmare redogör för hur bemyndigandet bör avgränsas, anser remissinstanserna att vägledning för hur detta ska ske i stället får hämtas i förarbetena till LBF, prop. 2002/03:139. Remissinstanserna menar att det framgår av den propositionen att bestämmelserna i 6 kap. LBF är avsedda att ge företagen en ram, men inte är tänkta att reglera deras verksamhet i detalj. Remissinstanserna påpekar därför att ett bemyndigande som tar sin utgångspunkt i bestämmelserna i 6 kap. 1–5 §§ LBF inte bör drivas så långt att företagets utvecklingsmöjligheter hindras.

När det gäller det utökade bemyndigandet anser remissinstanserna att det framgår av promemorian att inte heller detta bemyndigande ger utrymme för någon detaljreglering av företagets kreditprocesser. Enligt remissinstanserna kan det endast bli fråga om principiell reglering som syftar till att uppfylla lagbestämmelserna. Med hänvisning till att de aktuella lagbestämmelserna redan innehåller principbaserade regler, som inte utan vidare kan brytas ned i principer på lägre nivå, ifrågasätter remissinstanserna vilka föreskriftsmöjligheter det utökade bemyndigandet ger Finansinspektionen. Sammanfattningsvis anser remissinstanserna att Finansinspektionen, innan föreskrifter införs, bör analysera hur långt bemyndigandena sträcker sig. I nuläget framstår det som mer rimligt att myndigheten ser över och uppdaterar de allmänna råden om kreditriskhantering, anser remissinstanserna.

Riksrevisionen ifrågasätter inte Finansinspektionens bemyndigande, men anser att föreskriftsförslaget delvis ingår i Finansinspektionens uppdrag för makrotillsyn. Remissinstansen menar att det bland annat följer av att det påpekas i remisspromemorian att kreditriskhanteringen är av central betydelse inte bara för enskilda företag, utan även för den finansiella stabiliteten. Dessutom framhåller Riksrevisionen att Finansinspektionen bland annat motiverar åtgärden utifrån rekommendationer från ESRB, IMF och Baselkommittén. Remissinstansen anser att rekommendationen från exempelvis ESRB tar sikte på att reducera systemrisk, vilket bör ses som en makrotillsynsfråga. Mot bakgrund av detta efterlyser Riksrevisionen en redogörelse för i vilken mån Finansinspektionen anser att det finns ett underliggande marknadsmislyckande som skapar systemrisk och som åtgärderna i så fall syftar till att förhindra eller dämpa.

Finansinspektionens skäl: Som nämns i avsnitt 1.4 baseras de nya föreskrifterna på flera olika bemyndiganden. Dessa bemyndiganden har tillkommit vid två olika tillfällen. Bemyndigandet att meddela föreskrifter om vilka åtgärder som ett kreditinstitut ska vidta för att uppfylla de krav på riskhantering, genomlysning, sundhet samt riktlinjer och instruktioner som avses i 6 kap. 1–5 §§ LBF har Finansinspektionen haft sedan LBF trädde i kraft 2004. De bestämmelser som ger Finansinspektionen bemyndigande att meddela föreskrifter om kredithantering enligt 8 kap. 1–4 §§ LBF och tillhandahållande av tjänster till en jävskrets enligt 8 kap. 5 och 6 §§ LBF, trädde i kraft den 1 augusti 2018. Nedan bemöter Finansinspektionen remissinstansernas synpunkter på bemyndigandena. Bemyndigandet om tillhandahållande av tjänster till en jävskrets har inte ifrågasatts av remissinstanserna och berörs därför inte.

Bemyndigandet för 6 kap. 1–5 LBF

Som Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund och Finansbolagens förening påpekar kom bemyndigandet till genom ett förslag från Finansutskottet. Bemyndigandet behandlas därför inte i propositionen till LBF. Till skillnad från vad remissinstanserna anför, menar Finansinspektionen därför att tolkningen av hur bemyndigandet ska avgränsas inte ska göras utifrån formuleringarna i propositionen, utan utifrån lagens ordalydelse och uttalandena i Finansutskottets betänkande.

I 16 kap. 1 § 4 LBF anges att regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om vilka åtgärder som ett kreditinstitut ska vidta för att uppfylla de krav på soliditet och likviditet, riskhantering, genomlysning, system för hantering av uppgifter om insättare och deras insättningar, amortering, sundhet samt riktlinjer och instruktioner som avses i 6 kap. 1–5 §§. I Finansutskottets betänkande konstaterar utskottet att bestämmelserna i 6 kap. 1–5 §§ är rambestämmelser. Utskottet framhåller att det därför är lämpligt att regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om vilka åtgärder som ska vidtas för att uppfylla kraven.

Finansinspektionen konstaterar att de nya föreskrifterna ställer sådana krav på åtgärder som avses i 16 kap. 1 § 4 LBF och Finansutskottets betänkande. Finansinspektionen delar inte remissinstansernas uppfattning om att föreskrifterna är särskilt detaljerade. Alldeles oavsett menar dock Finansinspektionen att bemyndigandet i 16 kap. 1 § 4 LBF ger utrymme för mer detaljerade föreskrifter än vad remissinstanserna gör gällande. Såväl bestämmelsens ordalydelse som uttalandena i Finansutskottets betänkande talar för detta. Finansinspektionen bedömer således att de nya föreskrifterna väl ryms inom bemyndigandet.

Bemyndigandet för 8 kap. 1–4 §§ LBF

Bemyndigandet i 16 kap. 1 § 11 LBF behandlas i propositionen ”Upplösning av Sparbankernas säkeretskassa och vissa andra frågor” (prop. 2017/18:137).

I propositionen konstateras att lagkraven i fråga om kreditinstitutens kreditprocess är mycket allmänt hållna och att det är viktigt att det finns tydligt uppställda krav som kreditinstituten kan följa. Den utökade föreskriftsrätten uppges kunna ge Finansinspektionen möjlighet att klargöra de allmänt hållna bestämmelserna genom att ange vilka åtgärder som kreditinstituten ska vidta för att uppfylla kraven i 8 kap. 1–4 §§ LBF.

Finansinspektionen konstaterar att de nya föreskrifterna ställer sådana krav på åtgärder som avses i 16 kap. 1 § 11 LBF och i propositionen. Inte heller i detta fall bedömer Finansinspektionen att de föreskrifter som nu meddelas är särskilt detaljerade. Men oavsett detta anser Finansinspektionen att förarbetena inte stödjer remissinstansernas uppfattning om hur bemyndigandet ska avgränsas. Finansinspektionen bedömer alltså även i detta fall att föreskrifterna väl ryms inom bemyndigandet.

Makrotillsyn

Riksrevisionen anser att förslaget delvis kan klassificeras som en makrotillsynsåtgärd. Finansinspektionen delar inte den uppfattningen, utan anser att meddelandet av föreskrifter ligger inom ramen för den traditionella tillsynen över enskilda företag. Syftet med föreskrifterna är att förbättra kreditriskhanteringen i kreditinstitut och värdepappersbolag för att på så sätt skapa förutsättningar för stabila företag. Föreskrifterna kan därmed i förlängningen bidra till att stärka stabiliteten i det finansiella systemet. Det innebär dock inte att meddelandet av föreskrifter ska ses som en makrotillsynsåtgärd.

Finansinspektionen instämmer i och för sig i att rekommendationerna från vissa av de internationella organisationerna delvis utgår från att dämpa olika makroekonomiska risker, men vill betona att de även motiveras av att förbättra stabiliteten i enskilda företag och i det finansiella systemet som helhet. ESRB framhåller exempelvis att ett skäl till rekommendationerna är att öka det finansiella systemets förmåga att hantera förändringar i valutakurser som negativt påverkar låntagares möjlighet att betala sina lån i utländsk valuta.² Finansinspektionens anser därför att de nya föreskrifterna inte ska betraktas som en makrotillsynsåtgärd.

2.3 Tillämpningsområde och definitioner

2.3.1 Tillämpningsområde (1 kap. 1–3 §§)

Finansinspektionens ställningstagande: Föreskrifterna gäller i sin helhet för kreditinstitut, det vill säga bankaktiebolag, sparbanker, medlemsbanker, kreditmarknadsbolag och kreditmarknadsföreningar. Vissa delar av föreskrifterna gäller även för värdepappersbolag. Bestämmelserna om kreditprövning och kreditbeslut gäller enbart för krediter till andra kredittagare än konsumenter, och sådana krediter till konsumenter som är bostadskrediter.

² ESRB/2011/1, s. 1 punkt 6.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: *Sveriges riksbank* anser att krav på en gedigen kreditprövning bör gälla alla bolånegivare, även sådana som inte regleras i LBF. *FAR* föreslår att Finansinspektionen ska utreda om även utländska filialer ska omfattas av föreskrifterna.

Finansinspektionens skäl: Föreskrifterna gäller i sin helhet för kreditinstitut, det vill säga bankaktiebolag, sparbanker, medlemsbanker, kreditmarknadsbolag och kreditmarknadsföreningar. Vissa delar av föreskrifterna gäller även för värdepappersbolag. Samtliga nämnda företagsgrupper kallas i de nya föreskrifterna för företag.

De delar av föreskrifterna som gäller för värdepappersbolag är bestämmelserna i 3 kap. 1 § första stycket 7, 3 kap. 1 § andra stycket och 3 kap. 2 § första stycket. Bakgrunden till att värdepappersbolag enbart ska beröras av delar av det kapitel i föreskrifterna som handlar om identifiering och mätning av kreditrisker, är att den kreditgivningsverksamhet som värdepappersbolag driver är betydligt mer begränsad än kreditinstitutens verksamhet. Båda företags typerna har visserligen det gemensamt att de i sin verksamhet tillhandahåller krediter eller har verksamheter där kreditrisker uppstår. Omfattningen av kreditverksamheten skiljer sig dock mycket åt. Ett värdepappersbolag som har tillstånd att lämna krediter enligt 2 kap. 2 § 2 LV får endast göra detta för att kunden ska kunna köpa värdepapper. Som säkerhet för den kredit som lämnas används kundens värdepappersportfölj hos värdepappersbolaget. Kreditgivningen är därför inte lika central för värdepappersbolagens riskhantering som den är för kreditinstitutens. Detta trots att kreditrisker för värdepappersbolag även kan uppstå i verksamhet med tillstånd enligt 2 kap. 1 § 3 och 6 LV – handel med finansiella instrument för egen räkning samt garantigivning för finansiella instrument och placering av finansiella instrument med ett fast åtagande. Sammanfattningsvis omfattas värdepappersbolagen av de delar i de nya föreskrifterna som handlar om identifiering och mätning av kreditrisker.

Om ett kreditinstitut driver värdepappersrörelse ska föreskrifterna även tillämpas på den verksamheten. Skälen till detta ställningstagande är desamma som angavs i Finansinspektionens beslutspromemoria, som publicerades i samband med införandet av SRK (FI Dnr 11-5610). Ställningstagandet utgår från de att de grundläggande kraven i LBF och kapitaltäckningsdirektivet gäller för hela rörelsen, inklusive värdepappersrörelsen i ett kreditinstitut.

Bestämmelserna om kredithantering i 8 kap. 1–4 §§ LBF omfattar både krediter och kreditliknande engagemang. Bestämmelserna syftar till att skapa en god kreditriskhantering i kreditinstitutet för att begränsa risken för kreditförluster med de följdverkningar som det kan få. Reglerna gäller för all kreditgivning som ett kreditinstitut tillhandahåller, oavsett vem som är den tänkte kredittagaren. De omfattar således samtliga kreditrisker som ett kreditinstitut är exponerat för, oavsett marknad eller produkt. Bestämmelserna om

kreditprövning och kreditbeslut i 4 och 5 kap. föreskrifterna gäller dock enbart för krediter till andra kredittagare än konsumenter, och sådana krediter till konsumenter som är bostadskrediter enligt 2 § KkrL. Anledningen till att föreskrifterna begränsas på detta sätt är avgränsningen av bemyndigandet i 16 kap. 1 § 11 LBF.

Som *Sveriges riksbank* och *FAR* noterar gäller inte föreskrifterna för bolånegivare som inte omfattas av LBF eller utländska filialer. Att närmare utreda om dessa företag eller filialer kan och borde omfattas av föreskrifterna ryms inte inom ramen för detta föreskriftsprojekt.

2.3.2 Definitioner (1 kap. 5 §)

I föreskrifterna finns ett avsnitt med definitioner. Flera av definitionerna överensstämmer med de definitioner som finns i de allmänna råden om kreditriskhantering, även om vissa har formulerats om något. Någon ny innebörd är inte avsedd för dessa begrepp.

Några definitioner som finns i de allmänna råden om kreditriskhantering har tagits bort eftersom begreppen är definierade i andra föreskrifter, alternativt inte används i föreskrifterna. Om inget annat anges i föreskrifterna, används samma definitioner som i 1 kap. 3 § SRK.

Det finns även ett antal nya definitioner av vissa begrepp. Finansinspektionen bedömer att de inte kommer att innebära någon större förändring för företagen. Finansinspektionen redogör nedan för de överväganden som gjorts.

Dualitetsprincipen

Finansinspektionens ställningstagande: Det införs ingen definition av begreppet dualitetsprincipen.

Remisspromemorian: Förslaget innehöll en definition av begreppet dualitetsprincipen.

Remissinstanserna: Remissinstansernas synpunkter på definitionen beskrivs i anslutning till 2 kap. 4 §.

Finansinspektionens skäl: Definitionen har tagits bort eftersom begreppet dualitetsprincipen inte längre används i föreskrifterna. Se vidare Finansinspektionens skäl i anslutning till 2 kap. 4 §.

Grupp av kunder med inbördes anknytning

Finansinspektionens ställningstagande: Med *grupp av kunder med inbördes anknytning* avses samma sak som enligt artikel 4.39 i tillsynsförordningen.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund och Finansbolagens förening anser att definitionen har vidgats jämfört med de allmänna råden om kreditriskhantering och fått ett mycket brett tillämpningsområde. Enligt remissinstanserna kan detta innebära problem när man bedömer om en grupp av kunder med inbördes anknytning förekommer eller inte, framför allt när det gäller konsumenter. För att kraven ska bli rimliga menar remissinstanserna att tillämpningsområdet bör begränsas eller att kravet bör göras mer flexibelt så att orimliga resultat kan undvikas.

Finansinspektionens skäl: I tillsynsförordningen finns redan i dag krav på att ett företag ska fastställa om det finns en grupp av kunder med inbördes anknytning. I EBA:s riktlinjer om kunder med inbördes anknytning³ finns vägledning för hur begreppet ska tillämpas. Finansinspektionen ser inte att det finns något behov av att begränsa definitionen på det sätt som vissa remissinstanser har föreslagit. Se dock Finansinspektionens skäl i avsnitt 3.3 om kreditprövning.

Kredit

Finansinspektionens ställningstagande: Med *kredit* avses i föreskrifterna avtal, annat rättsförhållande eller limit som innebär att ett företag i sin affärsrörelse har, eller via avtal kan få, en fordran på en motpart.

Remisspromemorian: Förslaget hade huvudsakligen samma innehåll.

Remissinstanserna: Sveriges advokatsamfund föreslår ett tillägg i definitionen så att det klart framgår att det handlar om en fordran på en motpart som kan uppstå utan ytterligare åtgärd från kreditgivarens sida. Remissinstansen menar att den föreslagna definitionen innebär att en kreditansökan kan omfattas av begreppet kredit.

Finansinspektionens skäl: Finansinspektionen anser inte att man bör införa ett sådant tillägg som Sveriges advokatsamfund föreslår. Det skulle skapa otydlighet eftersom begreppet åtgärd kan tolkas olika. En kreditansökan omfattas inte av definitionen eftersom en ensidig viljeyttring inte kan betraktas som ett avtal, annat rättsförhållande eller limit.

Kreditbeslut

Finansinspektionens ställningstagande: Med *kreditbeslut* avses i föreskrifterna ett beslut om

- att bevilja eller avslå en kredit,
- att ändra villkor i en tidigare beviljad kredit,

³ <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/2025808/Final+Guidelines+on+connected+clients+%28EBA-GL-2017-15%29.pdf>

- individuellt bedömda nedskrivningar,
- återföringar av individuellt bedömda nedskrivningar,
- bortskrivningar, och
- andra beslut om värdeförändringar av en kredit.

Remisspromemorian: Förslaget hade huvudsakligen samma innehåll. Definitionen har dock avgränsats så att den enbart omfattar de individuellt bedömda nedskrivningarna.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund och Finansbolagens förening* anser att den föreslagna definitionen innebär en ändring och en utvidgning i förhållande till nu gällande praxis eftersom den även omfattar beslut om nedskrivningar, bortskrivningar och andra beslut om värdeförändringar av en kredit. Remissinstanserna påpekar även att de nya redovisningsprinciperna, IFRS 9, innebär att merparten av nedskrivningarna kommer att ske maskinellt. Remissinstanserna anser att den föreslagna bestämmelsen bör tas bort eftersom den medför betungande administrativa uppgifter som saknar betydelse för riskhanteringen.

Finansinspektionens skäl: Begreppet kreditbeslut definieras redan i de allmänna råden om kreditriskhantering och förtydligas ytterligare i föreskrifterna. I Finansinspektionens tillsyn har det framkommit att företagen har olika uppfattningar om vad ett kreditbeslut är. Finansinspektionen anser att ett beslut om en limit till en viss motpart, som innebär att en kredit kan betalas ut till motparten utan att ett nytt kreditbeslut fattas, ska utgöra ett kreditbeslut och därmed omfattas av definitionen. Omprövning som inte innefattar ett beslut om nya krediter, förlängd löptid eller andra förändrade villkor av befintliga krediter eller andra kreditbeslut, är inte ett kreditbeslut.

Finansinspektionen delar remissinstansernas uppfattning om att definitionen av kreditbeslut inte ska omfatta maskinellt framräknade nedskrivningar. Definitionen har därför justerats så att det framgår att den omfattar individuellt bedömda nedskrivningar.

Återbetalningsförmåga

Finansinspektionens ställningstagande: Med *återbetalningsförmåga* avses i föreskrifterna kredittagarens förmåga att återbetala en kredit i enlighet med kreditavtalet.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund och Finansbolagens förening* anser att definitionen är oklar. Remissinstanserna föreslår att ordet kreditavtalet bör ändras till krediten och ordet fullgöra till återbetala.

Finansinspektionens skäl: Finansinspektionen anser att samma begrepp som används i 8 kap. 1 § LBF ska användas i föreskrifterna och de allmänna råden och gör därför inte de justeringar som remissinstanserna föreslår.

Kreditprocess

Finansinspektionens ställningstagande: Med *kreditprocess* avses i föreskrifterna hela händelsekedjan från kreditansökan till dess en kredit i sin helhet är avslutad.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Inga synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: Detta är en ny definition. Begreppet kreditprocess har definierats för att säkerställa en enhetlig tolkning.

Kreditrisk

Finansinspektionens ställningstagande: Med *kreditrisk* avses i föreskrifterna risken för förlust på grund av att en kredit eller ett kreditliknande engagemang inte fullgörs.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Inga synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: För de flesta företag är lånefordringar den största andelen av ett företags kreditrisker. Kreditrisker uppstår även i kreditliknande engagemang och i olika delar av företagets verksamhet. Vid sidan av lånefordringar kan kreditrisker uppstå till exempel i samband med transaktioner mellan banker, derivat, obligationer, lånelöften och värdepapperisering. Det kan gälla för olika typer av krediter i bankverksamheten, inklusive handelslagret och finansenheter samt inom och utanför balansräkningen. Även i samband med avvecklingsrisker i finansiella instrument och vid investeringar i likviditetsportföljen kan kreditrisker uppstå.

Kreditriskhantering

Finansinspektionens ställningstagande: Med *kreditriskhantering* avses i föreskrifterna att identifiera, mäta, styra, internt rapportera och ha kontroll över kreditrisker.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Inga synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: Begreppet kreditriskhantering är redan definierat i de allmänna råden om kreditriskhantering. Definitionen har emellertid kompletterats så att det tydligare framgår att intern rapportering omfattas av ett företags kreditriskhantering. Formuleringen är utformad på motsvarande sätt som 5 kap. 1 § SRK.

Landrisk

Finansinspektionens ställningstagande: Med *landrisk* avses i föreskrifterna kreditrisker som beror på transfereringsrisk, regleringsmiljö och politiska risker i ett visst land.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Inga synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: Detta är en ny definition. Termen definieras för att tydliggöra vilken betydelse som begreppet *landrisk* har i föreskrifterna. Karaktäristiskt för *landrisk* är att den beror på faktorer som normalt ligger utanför kredittagarens kontroll. *Landrisk* kan exempelvis vara en följd av politiska risker kopplade till myndighetsbeslut i ett visst land, som exempelvis beslut om import- och exportembargon eller andra typer av sanktioner.

Transfereringsrisk

Finansinspektionens ställningstagande: Med *transfereringsrisk* avses i föreskrifterna risken att inte kunna transferera valuta till eller från ett visst land.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Inga synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: Detta är en ny definition. Termen definieras för att tydliggöra vilken betydelse begreppet *transfereringsrisk* har i föreskrifterna. *Transfereringsrisker* kan förorsaka *landrisk*. *Transfereringsrisker* grupperas under politiska, ekonomiska och finansiella risker. Enligt Finansinspektionen ingår hantering av *landrisker* och *transfereringsrisker* redan i dag i ett företags kreditriskhantering. Myndigheten bedömer därför att förtydligandet av begreppet i föreskrifterna inte kommer att innebära någon förändrad praxis för de företag som har en verksamhet som innefattar internationell kreditgivning eller annan verksamhet där *landrisker* förekommer.

Omprövning

Finansinspektionens ställningstagande: Med *omprövning* avses i föreskrifterna en förnyad bedömning av företagets kreditrisk för den aktuella krediten.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Inga synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: Detta är en ny definition. Termen har definierats för att tydliggöra vilken betydelse som avses i föreskrifterna.

Samlimitering

Finansinspektionens ställningstagande: Med *samlimitering* avses i föreskrifterna sammanläggning av krediter för en grupp av kunder.

Remisspromemorian: Förslaget hade huvudsakligen samma innehåll. Begreppet *grupp av kunder med inbördes anknytning* har ersatts med *grupp av kunder*.

Remissinstanserna: Inga synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: Definitionen har förändrats något i förhållande till de allmänna råden om kreditriskhantering. Finansinspektionen bedömer att den nya definitionen är i linje med den praxis som utvecklats utifrån de allmänna råden om kreditriskhantering. Definitionen har förändrats för att göra tillämpningsområdet mer anpassningsbart.

Återbetalningsförmåga

Finansinspektionens ställningstagande: Med *återbetalningsförmåga* avses i föreskrifterna kredittagarens förmåga att fullgöra en kredit i enlighet med kreditavtalet.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund och Finansbolagens förening anser att definitionen är oklar, eftersom krediter återbetalas och inte fullgörs. Remissinstanserna anser att ordet kreditavtalet bör ersättas med krediten och ordet fullgöra bör ersättas med återbetala.

Finansinspektionens skäl: Detta är en ny definition som gäller kredittagarens möjlighet att betala räntor och amorteringar i enlighet med kreditavtalet, utan att ta hänsyn till ställda säkerheter. Se vidare avsnitt 3.3 om kreditprovning.

Finansinspektionen anser att samma begrepp som används i 8 kap. 1 § LBF ska användas i föreskrifterna och de allmänna råden och gör därför inte de justeringar som remissinstanserna föreslagit.

2.4 Proportionalitetsprincipen

Finansinspektionens ställningstagande: Finansinspektionen har vid utformningen av föreskrifterna beaktat proportionalitetsprincipen.

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll.

Remissinstanserna: Inga synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: Vid all rättstillämpning gäller en proportionalitetsprincip, det följer av såväl EU-rätt som av svensk rätt. Av förarbetena till 6 kap. LBF och 8 kap. LV framgår att de krav som ställs på företagen enligt bestämmelserna om soliditet, likviditet, riskhantering och genomlysning kan variera med de verksamheter som instituten driver.

Proportionalitetsprincipen gäller både vid utformningen och vid tillämpningen av föreskrifterna. Bestämmelserna i 6 kap. 1–3 §§ LBF ska enligt 6 kap. 4 a § samma lag tillämpas i proportion till arten och omfattningen av kreditinstitutets verksamheter och till deras komplexitetsgrad. I förarbetena till denna bestämmelse framgår det att Finansinspektionen bör beakta proportionalitetsprincipen när myndigheten utformar föreskrifter (prop. 2006/07:5 s. 136 f.). Finansinspektionen har gjort det och bedömt att det i vissa fall kan klargöras att principen medger att det ställs olika krav på olika företag.

Ett exempel på en bestämmelse där proportionalitetsprincipen beaktas är 3 kap. 1 §, där det framgår att processer, metoder och effektiva system ska vara utformade med hänsyn till verksamhetens art, omfattning och komplexitet. Proportionalitetsprincipen innebär dock inte att små företag som driver mindre komplex verksamhet helt ska befrias från att tillämpa bestämmelsen, utan att de ska anpassa sig till kravet utifrån förhållandena i den egna verksamheten.

Vissa delar av föreskrifterna är generellt utformade och lämnar utrymme för olika lösningar beroende på företagets verksamhet och inriktning. Det gäller för utformningen av företagets riskkaptit och riskstrategi samt för interna regler (se vidare avsnitt 3.1 om styrning och ansvar).

En verksamhets omfattning kan bestämmas utifrån en samlad bedömning av olika kriterier som till exempel balansomslutning, storlek på kapitalbasen, marknadsandelar av olika verksamhetsgrenar, antalet anställda, associationsform eller om företagets aktier är upptagna till handel. I bedömningen av verksamhetens art och komplexitet kan företaget bland annat ta hänsyn till sina olika tillstånd (till exempel tillstånd att använda interna metoder för beräkning av kapitalkrav), de faktiska verksamheter som företaget driver (till exempel kreditgivning och handel med finansiella instrument för egen räkning) samt komplexiteten i de produkter som företaget tillhandahåller.

3 Motivering och överväganden

Nedan redogörs för de överväganden som Finansinspektionen har gjort i samband med utformningen av föreskrifterna och vad som motiverar bestämmelserna. Motiveringarna är i huvudsak övergripande och lämnas kapitel för kapitel. Föreskrifterna är uppdelade i följande kapitel:

- Styrning och ansvar,
- Identifiering och mätning,
- Kreditprovning,
- Kreditbeslut,
- Omprovning,
- Krediter med förhöjd risk, och
- Krediter till en jävskrets.

3.1 Styrning och ansvar (2 kap.)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett kapitel om styrning och ansvar införs.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund, Finansbolagens förening och Näringslivets Regelrådet anser att kapitlet innehåller regler som till stora delar överlappar SRK. Remissinstanserna framhåller att en dubbelreglering riskerar att skapa otydlighet och en osäkerhet hos företagen som inte gynnar föreskrifternas ändamål.

Vidare anser Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund och Finansbolagens förening att det finns en tydlig skillnad mellan föreskrifterna och det som anges i förarbetena till LBF. Remissinstanserna framhåller att det i förarbetena betonas att det finns ett behov av att ge företagen utrymme i sin kreditriskhantering, något som ställer högre krav på tillsynsmyndigheten, medan föreskrifterna begränsar utformningen av företagets riskhanterings-system, riskkapital och riskstrategier. Remissinstanserna påpekar att även om en likriktning skulle underlätta Finansinspektionens tillsynsarbete, måste det anses framgå av förarbetena att en likriktning inte var syftet med lagstiftningen. Remissinstanserna påpekar också att en alltför stor likriktning kan skapa systemrisk. Sammantaget anser remissinstanserna att kapitlet om styrning och ansvar bör tas bort.

Finansinspektionens skäl: De övergripande reglerna för styrning, riskhantering och kontroll finns i SRK och utgör ramverket för alla riskhanteringsföreskrifter inklusive de nu aktuella föreskrifterna. De övergripande reglerna för interna regler och instruktioner framgår av 6 kap. 5 § LBF.

Kapitlet Styrning och ansvar motsvarar i stora delar de avsnitt om grundläggande principer och styrdokument som finns i de allmänna råden om kreditriskhantering. Bestämmelserna har dock uppdaterats och utformats i enlighet med de regelverk som har tagits fram de senaste åren. De har också anpassats till de iakttagelser som Finansinspektionen har gjort i sin tillsyn och till rekommendationer från internationella aktörer.

De delar som har tillkommit eller förtydligats i kapitlet är framför allt den reglering som rör företagets interna regler och vad dessa ska omfatta. Finansinspektionen vill med detta betona att utformningen och införandet av interna regler är en central del i arbetet med att skapa och upprätthålla en sund riskhantering för kreditrisker. Tydliga, grundligt utformade och genomförda interna regler, inklusive kreditpolicy och kreditinstruktion, är en bra grund för att skapa och upprätthålla en sund riskkultur för ett företags kreditriskhantering.

Finansinspektionen delar inte remissinstansernas uppfattning och farhågor. Bestämmelserna i 2 kap. har utformats med utgångspunkt i de övergripande reglerna i 2 kap. SRK. Bestämmelserna tydliggör vilka särskilda krav som ställs på styrning och ansvar när det gäller hanteringen av kreditrisker. En liknande specificering av de övergripande reglerna i SRK finns i Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2014:4) om hantering av operativa risker.

När det gäller *Svenska Bankföreningens, Sparbankernas Riksförbunds och Finansbolagens förenings* synpunkt om att det finns en diskrepans mellan föreskrifterna och det som anges i propositionen till LBF, hänvisas till det som anförs i avsnitt 2.2. Som nämns där infördes rätten att meddela föreskrifter som tydliggör lagbestämmelserna efter att propositionen hade lämnats, vilket är något som behöver beaktas vid en jämförelse mellan uttalandena i propositionen och de nu aktuella föreskrifterna och allmänna råden. Oavsett detta vill Finansinspektionen betona att bestämmelserna i 2 kap. inte ställer några krav som begränsar ett företags omfattning eller inriktning på den samlade kreditrisken. Bestämmelserna innehåller däremot krav på ett företags interna hantering av kreditrisker, till exempel anges att ett företag ska analysera, utvärdera och följa upp en beslutad riskaptit och riskstrategi. Finansinspektionen bedömer inte att bestämmelserna i 2 kap. kommer att leda till en sådan likriktning med medföljande systemrisk som remissinstanserna befarar.

Riskaptit och riskstrategi (2 kap. 1 och 2 §§)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företags dokumenterade riskaptit för kreditrisker ska ange omfattningen av och inriktningen på den samlade kreditrisk som företaget får exponeras för, kreditportföljens sammansättning samt diversifiering och koncentration. Företaget ska även ha limiter för sina kreditrisker. Ett beslut om förändrad riskaptit ska föregås av en skriftlig analys. Effekterna av en förändrad riskaptit ska följas upp och utvärderas. Ett företags

dokumenterade riskstrategi för kreditrisker ska ange hur företaget ska verka för att riskaptiten inte överskrider. Riskaptiten och riskstrategin ska vara förenliga med företagets interna regler och strategiska mål.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund* och *Finansbolagens förening* anser att föreskrifterna innehåller begränsningar i hur företagets riskaptit och riskstrategier ska vara utformade, vilket enligt remissinstanserna inte är förenligt med uttalandena i förarbetena till LBF.

Finansinspektionens skäl: Bestämmelserna i 2 kap. 1 och 2 §§ innehåller regler om ett företags dokumenterade riskaptit och riskstrategi enligt 2 kap. 3 och 4 § SRK för kreditrisker. Liknande regler finns i de allmänna råden om kreditriskhantering.

Av 2 kap. 1 § framgår att företaget inom ramen för riskaptiten ska ha limiter för sina kreditrisker. Syftet med detta är att företaget ska ha god kännedom om de kreditrisker som verksamheten innebär. Limiter är verktyg för företaget att sätta tydliga gränser för den som ska fatta beslut inom ramen för företagets riskaptit för kreditrisker. De åskådliggör företagets samlade kreditrisk för olika typer av krediter i bankverksamheten, inklusive handelslagret och finans-enheten samt inom och utanför balansräkningen. Ett väl fungerande limit-system stödjer ett företags hantering av befintliga kreditrisker och de kreditrisker som företaget kan komma att exponeras för. Limitsystemet skapar även goda förutsättningar för att företagets ledning och styrelse ska få nödvändig information om kreditriskerna.

I 2 kap. 1 § ställs ett nytt krav på utvärdering och uppföljning i samband med förändring av riskaptiten. Bakgrunden till detta krav är att Finansinspektionen anser att det är viktigt att företagen löpande utvärderar hur kreditriskerna förändras och vad förändringen beror på. En förändrad kreditrisknivå kan exempelvis bero på en förändrad riskaptit, eller en förändring av metoder, processer eller system för att mäta kreditrisker. Den kan också bero på en förändrad storlek eller risknivå i kreditportföljen. En uppföljning och utvärdering ska göra det möjligt att beräkna utfallet av den förändrade riskaptiten. Genom det nya kravet ska det alltså bli lättare att följa hur företagets förändrade riskaptit har påverkat dess kreditrisker.

Styrelsen ska besluta om företagets riskaptit och riskstrategi, utvärdera dem regelbundet samt uppdatera dem om det behövs. Det framgår av 2 kap. 3 och 4 §§ SRK. När det gäller riskaptit och riskstrategi för kreditrisker, kan detta bland annat ske genom att företaget löpande bevakar utvecklingen av makroekonomiska faktorer, förändringar i kreditportföljens sammansättning och dess kreditkvalitet.

Finansinspektionen anser att utformningen av riskaptiten och riskstrategin ska ske med hänsyn till var i verksamheten kreditrisker uppstår eller förväntas

uppstå. Riskkaptiten och riskstrategin ska åtminstone omfatta de verksamheter där företaget exponerar sig för en signifikant kreditrisk. Riskstrategin för kreditrisker kan till exempel omfatta riktlinjer för

- företagets kredittillväxt, lönsamhet och kreditkvalitet,
- vilka typer av kreditrisk företaget får exponeras för, till exempel gällande geografiskt område, exponeringsklass, valuta och löptider,
- vilka målmarknader företaget har,
- företagets portföljstrategi, inklusive nivåer för koncentrationer och diversifiering, samt
- hur kreditrisker ska beaktas vid prissättningen.

Finansinspektionen vill framhålla att om en koncentrationsrisk uppstår i kreditportföljen, till exempel en namnkoncentration, en geografisk koncentration eller en branschkoncentration, behöver företaget fastställa strategier och metoder för att hantera koncentrationsrisken. Företaget måste också hålla det kapital som behövs för att täcka risken. Kapitalkravet för koncentrationsrisk finns närmare reglerat i del 4 i tillsynsförordningen samt är beskrivet i Finansinspektionens metoder för bedömning av enskilda risktyper inom pelare 2.⁴

När det gäller *Svenska Bankföreningens, Sparbankernas Riksförbunds och Finansbolagens förenings* synpunkt om att föreskrifterna innehåller begränsningar som inte är förenliga med förarbetena till LBF hänvisas till Finansinspektionens skäl i föregående avsnitt.

Interna regler (2 kap. 3 §)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska ha ändamålsenliga interna regler för sin kreditriskhantering.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Inga synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: Allmänna bestämmelser om interna regler finns 6 kap. 5 § LBF. Där framgår det att det är styrelsen i ett kreditinstitut som ska se till att det finns skriftliga interna riktlinjer och instruktioner i den omfattning som behövs för att uppfylla kraven i 6 kap. 1–3 och 4 a §§ LBF samt för att i övrigt styra rörelsen. Dessa krav kompletteras med en bestämmelse i 2 kap. 3 § de nya föreskrifterna om att ett företag ska ha ändamålsenliga interna regler för sin kreditriskhantering och vad de åtminstone ska omfatta. Liknande bestämmelser om företagets interna regler finns i de allmänna råden om kreditriskhantering.

⁴ <http://www.fi.se/contentassets/b8170379ca1b4f8d840a34ee4890747c/pelare-2-metoddokument-14-14414.pdf>

Av bestämmelsen i 2 kap. 3 § framgår att företagets interna riktlinjer ska omfatta företagets organisation och ansvarsfördelning för sin kreditriskhantering. Allmänna bestämmelser om limiter och mandat finns i 5 kap. 7–9 §§ SRK. Finansinspektionen vill framhålla att ett företags delegeringsbestämmelser ska vara utformade så att det tydligt framgår vilka typer av kreditbeslut som har delegerats och om hela eller delar av kreditbeslut i sin tur kan delegeras vidare. Exempel på övriga delegeringsbestämmelser är befogenheter att besluta om ändrade villkor i en tidigare beviljad kredit, samt befogenheter att besluta om nedskrivningar, återföringar av nedskrivningar och tidigare beviljade limiter som ännu inte har disponerats. Om det finns särskilda befogenheter att besluta om en kredit mot en viss typ av säkerhet eller garanti ska detta också framgå av delegeringsbestämmelserna. Delegeringsbestämmelserna ska vara tillräckligt tydliga för att Finansinspektionen och företagets kontrollfunktioner i efterhand ska kunna utvärdera om kreditbeslut har fattats enligt den ordning som framgår av dessa bestämmelser.

Ett företags kreditriskhantering innehåller många olika delar som till exempel utbetalning av krediter, värdering av säkerheter och hantering av förfallna krediter. Finansinspektionen anser att det bör finnas interna regler för samtliga delar i företagets kreditriskhantering. De interna reglerna bör vara välkända i kredit- och affärsorganisationen. Detta resonemang överensstämmer med de allmänna organisatoriska krav som finns i 2 kap. SRK.

Enligt föreskrifterna ska ett företag ta hänsyn till verksamhetens art, omfattning och komplexitet när det utformar interna regler. Exempelvis behöver inte företaget ha särskilda bestämmelser om landrisker, inklusive transfereringsrisker, om dess verksamhet inte medför en direkt eller indirekt exponering för landrisk i andra länder än där företaget har sin huvudsakliga verksamhet eller auktorisation.

Sund riskkultur (2 kap. 4 §)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företags riskkultur för kreditrisker ska upprätthållas genom att god kunskap, sunda värderingar och normer i kreditfrågor finns i företaget. Riskkulturen ska säkerställa att företaget upprätthåller en gemensam och sund syn på styrning, hantering och kontroll av kreditrisker.

Remisspromemorian: Förslaget hade huvudsakligen samma innehåll. Bestämmelsen i första stycket, sista meningen, har ändrats för att överensstämma med det språkbruk som används i 5 kap. 6 § SRK. I de allmänna råden har en ändring gjorts i punkten 6. I stället för att använda begreppet dualitetsprincipen anges att ingen person ensam ska handlägga ett kreditärende genom hela kreditgivningsprocessen.

Remissinstanserna: *Näringslivets Regelnämnd* menar att uttryck som ”sund riskkultur” kan medföra rättsosäkerhet när det används i föreskrifter.

Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund och Finansbolagens förening anser att språket är omodernt eftersom det inte tar hänsyn till de digitala och helautomatiska lösningar som förekommer. Remissinstanserna anser att det därför måste klargöras att principen kan tillämpas teknikneutralt.

Finansinspektionens skäl: En generell regel om ett företags riskkultur finns i 5 kap. 6 § SRK. I Finansinspektionens beslutspromemoria, som publicerades i samband med att SRK infördes, finns överväganden om begreppet riskkultur (FI Dnr 11-5610). I EBA:s riktlinjer för intern styrning (GL 11)⁵ ges ytterligare bakgrund. Det finns dock ingen särskild reglering om sund riskkultur inom kreditriskområdet. Finansinspektionen anser att en sund riskkultur är centralt för ett företags kreditriskhantering. En sund kultur för kreditrisker bygger på en mängd faktorer som varierar mellan olika företag.

Av bestämmelsen i 2 kap. 4 § framgår att ett företag ska upprätthålla riskkulturen genom god kunskap, sunda värderingar och normer i kreditfrågor. Riskkulturen ska säkerställa att företaget upprätthåller en gemensam och sund syn på styrning, hantering och kontroll av kreditrisker. Det innebär att företaget löpande bör utveckla personalens kompetens samt utvärdera rutiner, produkter och arbetssätt för att upprätthålla en sund kultur för kreditrisker.

Till föreskriftsbestämmelsen finns allmänna råd om vilka kriterier som företagen åtminstone bör uppfylla för att skapa och behålla en sund kultur för kreditrisker, exempelvis en restriktiv inställning till enmansbeslut. Bakgrunden är att Finansinspektionen bedömer att det finns fördelar med att kreditbeslut tas i dialog mellan flera beslutsfattare när det handlar om kreditgivning till företag samt stora och komplexa krediter. Finansinspektionen anser att beslutsfattarnas sammanlagda yrkesmässiga värderingar och normer i kreditfrågor har en avgörande betydelse för kreditriskhanterings kvaliteten och förandet av en sund riskkultur över tid. Motsvarande bestämmelser finns i 20 § de allmänna råden om kreditriskhantering. De förtydliganden som nu görs bör inte innebära några större förändringar i förhållande till hur företagen i dag hanterar kreditrisker. I Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om verksamhet med bostadskrediter finns liknande allmänna råd i 3 kap. 2 §.

Med anledning av synpunkten från *Näringslivets Regelnämnd* om att uttryck som ”sund riskkultur” kan innebära rättsosäkerhet när det används i föreskrifter, har Finansinspektionen justerat första stycket, sista meningen i bestämmelsen. Den nya formuleringen överensstämmer med det språkbruk som används i 5 kap. 6 § SRK.

För att förtydliga har Finansinspektionen valt att ta bort begreppet dualitetsprincipen i punkten 6 de allmänna råden. I stället anges att ingen person ensam ska handlägga ett kreditärende genom hela kreditgivningsprocessen.

⁵ <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/1972987/Final+Guidelines+on+Internal+Governance+%28EBA-GL-2017-11%29.pdf>

Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund och Finansbolagens förening har efterfrågat ett klargörande om att regeln kan tillämpas teknik-neutralt. Finansinspektionen vill därför förtydliga att syftet med regeln om att ingen person ensam ska handlägga ett kreditärende genom hela kreditgivningsprocessen är att hantera de intressekonflikter som finns eller kan uppstå i samband med att en fysisk person handlägger ett enskilt kreditärende. Bestämmelsen är inget hinder mot att företagen använder sig av digitala och helautomatiska lösningar i kreditgivningsprocessen.

Delegeringsbestämmelser (2 kap. 5§)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företags styrelse ska årligen utvärdera och fastställa att delegeringsbestämmelserna om kreditbeslut är ändamålsenliga.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Inga synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: Av bestämmelsen i 2 kap. 5 § framgår att ett företags styrelse årligen ska utvärdera och fastställa att delegeringsbestämmelserna om kreditbeslut är ändamålsenliga. Allmänna bestämmelser om styrelsens ansvar och uppgifter finns bland annat i 3 kap. 1–4 §§ SRK. Syftet med bestämmelsen i de nya föreskrifterna är att säkerställa att företagets arbetsfördelning och delegering av beslutanderätten för kreditbeslut fungerar på ett tryggsätt. Av 5 kap. 1 § föreskrifterna framgår att det är företagets ansvar att se till att de som fattar ett kreditbeslut har tillräcklig erfarenhet och kreditkompetens med hänsyn till kreditens storlek, risknivå och kreditvillkor. I enlighet med bestämmelserna i 2 kap. 3 § ska delegeringsbestämmelserna, samt uppgifter om vilka instanser som får fatta kreditbeslut och deras befogenheter, framgå av företagets interna riktlinjer.

3.2 Identifiering och mätning (3 kap.)

Identifiering och mätning av exponeringens storlek (3 kap.1 §)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska ha processer, metoder och effektiva system för att löpande identifiera, mäta, internt rapportera samt kontrollera företagets exponering och hantering av kreditrisker.

Remisspromemorian: Förslaget hade huvudsakligen samma innehåll. I förslaget hade bestämmelsen beteckningen 3 kap. 2 §. I punkten 4 har begreppet ”grupp av kunder med inbördes anknytning” ersatts med ”samlimiterad grupp av kunder”.

Remissinstanserna: Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund och Finansbolagens förening anser att det är bra att proportionalitetsprincipen tas in i bestämmelsen men anser att bestämmelsen inte ger tillräcklig vägledning för hur principen ska tillämpas.

Finansinspektionens skäl: Av 3 kap. 1 § framgår att ett företag ska ha processer, metoder och effektiva system för att löpande identifiera, mäta, internt rapportera samt kontrollera företagets exponering och hantering av kreditrisker. Därefter omnämns flera aspekter som åtminstone ska omfattas. Syftet med regleringen är att företaget ska ha god kunskap om de kreditrisker som verksamheten innebär. Om det finns andra perspektiv som är relevanta för företaget ska dessa också användas, till exempel kreditrisker kopplade till en viss geografisk region.

En av de aspekter som ska beaktas är kreditrisker på landnivå. I de allmänna råden om kreditriskhantering särskildes inte hanteringen av landrisker från övrig kreditriskhantering. Finansinspektionen bedömer dock att de företag som är exponerade för landrisker redan har rutiner på plats för att hantera sådana, eftersom det arbetet är en del av företagets allmänna riskhantering enligt 6 kap. 2 § LBF. IMF har lämnat synpunkter på att Sverige saknar en särskild reglering av kreditriskhantering kopplad till landrisker. Definitionerna och texten i föreskrifterna har utformats i linje med vad Baselkommittén har skrivit i dokumentet ”Principles for the Management of Credit Risk”.⁶ Med landrisk avses risk i det land där kredittagaren har sin hemvist eller det land där den slutliga kreditrisken finns. Landrisken kan ändras genom att företaget använder metoder för kreditriskreducering. Exempelvis kan landrisken ändras till följd av att en garantigivare har en annan hemvist än kredittagaren.

Av 3 kap. 1 § framgår också att ett företags process för att löpande identifiera, mäta, internt rapportera och kontrollera företagets kreditrisker ska göra det möjligt att analysera riskerna och riskkänsligheten i kreditportföljen. En liknande regel fanns i de allmänna råden om kreditriskhantering.

⁶ <http://www.bis.org/publ/bcbs75.pdf>.

I punkten 4 har begreppet grupp av kunder med inbördes anknytning ersatts med samlimiterad grupp av kunder. Detta är en följdändring med hänsyn till ändringen i 4 kap. 2 §.

Ett företags processer, metoder och system för att identifiera, mäta, internt rapportera och kontrollera kreditrisker kan skilja sig åt beroende på bland annat kreditriskens omfattning och inriktningen på företagets kreditverksamhet. Proportionalitetsprincipen ger utrymme för sådana skillnader. *Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund* och *Finansbolagens förening* anser att bestämmelsen inte ger tillräcklig vägledning för hur proportionalitetsprincipen ska tillämpas. Finansinspektionen har övervägt att ge ytterligare vägledning i bestämmelsen men bedömt att detta riskerar att begränsa företagets möjlighet att anpassa sina processer, metoder och system.

Identifiera och mäta nivån på företagets kreditrisker (3 kap. 2 §)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska ha processer och metoder för att löpande identifiera, mäta, internt rapportera och kontrollera nivån på företagets kreditrisker. Underliggande data ska vara tillförlitlig och fullständig. Innan företaget förändrar metoderna som avses i denna bestämmelse ska företaget göra en skriftlig analys av hur förändringen kan påverka dess identifiering och mätning av kreditrisker.

Remisspromemorian: Bestämmelserna i 3 kap. 1 och 3 §§ i det remitterade förslaget har fogats samman till en bestämmelse, 3 kap. 2 §. Detta innebär att regeln om att företagen ska rangordna krediter efter risknivå i föreslagna 3 kap. 3 § har tagits bort. Ordet "ändamålsenliga" i föreslagna 3 kap. 1 § har tagits bort. Vidare har en justering gjorts så att det framgår att ett beslut om att förändra metoderna för att identifiera och mäta kreditrisk ska föregås av en skriftlig analys av hur förändringen kan komma att påverka företagets identifiering och mätning av kreditrisk. Ordet "interna" som fanns i förslaget har också tagits bort.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund, Finansbolagens förening* och *Näringslivets Regelnämnd* anser att den föreslagna bestämmelsen i 3 kap. 1 § är en upprepning av delar av bestämmelserna i 6 kap. 2 § LBF och 5 kap. 1 § SRK. Remissinstanserna påpekar att den föreslagna bestämmelsen inte innebär någon konkretisering av kraven i LBF. Vidare anser remissinstanserna att bestämmelsen är näst intill identisk med den föreslagna bestämmelsen i 3 kap. 2 §. Sammantaget anser remissinstanserna att den föreslagna bestämmelsen i 3 kap. 1 § bör tas bort.

Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund och *Finansbolagens förening* noterar att Finansinspektionen föreslår att beslut om att förändra interna metoder för att rangordna krediter efter risknivå, ska föregås av en skriftlig analys av hur förändringen kan komma att påverka företagets samlade kreditrisk, kreditportföljens sammansättning, diversifiering och koncentration.

Remissinstanserna anser att bestämmelsen är oklar, eftersom riskklassificeringsmodeller primärt har funktionen att möta kreditrisk. Förändringar i metoden kan därför inte ge sådana effekter som Finansinspektionen anger. Remissinstanserna påpekar också att den föreslagna bestämmelsen inte bör begränsa företagens möjlighet att använda riskklassificeringsmodeller som tillhandahålls av en extern part. Vidare anser remissinstanserna att Finansinspektionen bör förtydliga vad som menas med att underliggande data ska vara tillförlitlig och fullständig.

Finansinspektionens skäl: Av 3 kap. 2 § första stycket framgår att ett företag ska ha processer och metoder för att löpande identifiera, mäta, internt rapportera och kontrollera nivån på företagets kreditrisker, inklusive sannolikheten för fallissemang och förlust vid fallissemang. I tillsynsförordningen finns allmänna principer och krav på kreditriskmetoder och riskklassificeringssystem. Finansinspektionen anser att riskklassificeringssystem är ett bra verktyg för att löpande följa upp och tidigt identifiera förändringar i kreditkvalitet, både för enskilda kredittagare, i olika portföljer och på aggregerad nivå.

Av 3 kap. 2 § första stycket framgår vidare att underliggande data ska vara tillförlitlig och fullständig. I 2 kap. 6 § SRK anges att ett företag ska ha it-system och rapporteringsrutiner som säkerställer att informationen om dess verksamhet och riskexponering är aktuell och relevant. It-system och rapporteringsrutiner ska också säkerställa att den externa rapporteringen är tillförlitlig, aktuell och fullständig samt att det rapporteras i tid.

Till skillnad från remissinstanserna anser Finansinspektionen inte att reglerna i 3 kap. 1 § bör tas bort. Däremot finns det skäl att sammanfoga reglerna i 3 kap. 1 och 3 §§ i föreskriftsförslaget samt ta bort ordet ändamålsenliga. Genom den nya indelningen tydliggörs att 3 kap. 1 § tar sikte på exponeringens storlek i olika perspektiv, medan 3 kap. 2 § inriktar sig på nivån på företagets kreditrisker.

Med anledning av synpunkten från *Svenska Bankföreningen*, *Sparbankernas Riksförbund* och *Finansbolagens förening*, vill Finansinspektionen framhålla att syftet med bestämmelsen i 3 kap. 2 § inte är att begränsa företagens möjligheter att använda sig av riskklassificeringsmodeller som tillhandahålls av en extern part. För att det inte ska uppstå några missförstånd om att bestämmelsen omfattar även andra metoder än de interna metoder som avses i tillsynsförordningen, har ordet ”interna” tagits bort.

Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund och Finansbolagens förening anser även att Finansinspektionen bör förklara närmare vad som menas med att underliggande data ska vara tillförlitlig och fullständig. Finansinspektionen vill därför förtydliga att bestämmelsen ställer krav på data som ligger till grund för företagets identifiering och mätning av kreditrisk. Vilken data som avses beror på omfattningen av och inriktningen på kreditverksamheten. Bland annat omfattas data som ligger till grund för

tilldelning av riskklasser eller kvantifiering av fallissemangs- och förlustestimater för exponeringar. Med kravet på att underliggande data ska vara tillförlitliga och fullständiga menas bland annat att data ska vara av god kvalitet, aktuell och relevant.

Av 3 kap. 2 § andra stycket framgår att ett beslut om förändring av metoder för att identifiera och mäta kreditrisk ska föregås av en skriftlig analys om hur förändringen kan komma att påverka företagets identifiering och mätning av kreditrisk. Effekterna av förändringar ska följas upp och utvärderas. Detta är ett nytt krav och Finansinspektionen anser att det är viktigt att företagen löpande utvärderar hur kreditriskerna förändras och vad förändringen beror på. En förändrad kreditrisknivå kan exempelvis bero på en förändrad riskaptit eller på förändringar i metoder, processer och system för att mäta kreditrisker.

Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund och Finansbolagens förening anser att bestämmelsen i 3 kap. 2 § andra stycket är oklar. De menar att eftersom syftet med riskklassificeringsmodeller primärt är att mäta kreditrisk och förändringar i metoden så kan modellerna inte ge de effekter som Finansinspektionen anger.

Finansinspektionen instämmer med remissinstansernas synpunkter och formulerar om bestämmelsen så att det framgår att analysen gäller hur förändringen kan komma att påverka företagets identifiering och mätning av kreditrisk. En sådan analys kan exempelvis innehålla en beskrivning av den föreslagna förändringen, dess bakgrund och mål samt hur förändringen bedöms inverka på företagets identifiering och mätning av kreditrisk. För företag som har fått tillstånd från Finansinspektionen att använda interna kreditriskmetoder finns ytterligare vägledning i EBA:s tekniska tillsynsstandarder för att bedöma väsentligheten hos utvidgningar eller förändringar av dessa metoder.⁷

3.3 Kreditprövning (4 kap.)

Förhållandet mellan 4 kap. och 5 kap.

Finansinspektionens ställningstagande: Bestämmelserna om kreditprövning respektive kreditbeslut ska vara uppdelade i två separata kapitel.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund och Finansbolagens förening anser att den föreslagna uppdelningen i ett kapitel för kreditprövning, 4 kap., och ett kapitel för kreditbeslut, 5 kap., kan leda till att även kreditansökningar som aldrig leder till ett kreditbeslut också kommer att omfattas av regleringen. Remissinstanserna anser att texten bör ändras så att reglerna bara tar sikte på fullbordade krediter.

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0529&from=EN>

Finansinspektionens skäl: Bestämmelserna i kapitel 4 och 5 omfattar samtliga kreditprövningar och kreditbeslut, även de prövningar och beslut som inte leder till en fullbordad kredit. Anledningen till detta är att det är svårt för företagen att på förhand veta vilka prövningar och beslut som kommer att leda till en fullbordad kredit. Syftet med kapitel 4 och 5 är att företagen ska ha ändamåls-enliga och effektiva processer för kreditprövning och kreditbeslut. Den valda uppdelningen följer uppdelningen i 8 kap. 1–3 §§ LBF.

Väldefinierade kriterier (4 kap. 1 §)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företags kreditprövning ska baseras på väldefinierade kriterier.

Remisspromemorian: Förslaget hade huvudsakligen samma innehåll. Ordet ”sunda” har tagits bort.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund* och *Finansbolagens förening* anser att bestämmelsen inte tillför någon konkretisering av lagkraven och därför bör tas bort.

Finansinspektionens skäl: Bestämmelsen i 8 kap. 1 § LBF anger att ett företag bara får bevilja en kredit om den kan förväntas bli fullgjord och att företaget ska pröva risken för att kreditavtalet inte kan fullgöras. Det övergripande syftet med reglerna för kreditprövning i LBF är att skapa god kreditriskhantering i kreditinstituten och därmed begränsa risken för kreditförluster. För att uppfylla detta krav behöver företaget begära in tillräcklig och aktuell information om kredittagarens återbetalningsförmåga och om riskerna med att bevilja krediter eller fatta andra kreditbeslut. Med andra ord måste företaget samla in den information som behövs för att få en helhetsbild av kredittagarens finansiella ställning och dess utsikter att kunna fullgöra sina förpliktelser. Detta för att med en hög grad av säkerhet kunna bedöma kredittagarens återbetalningsförmåga och företagets kreditrisk. Liknande överväganden finns i förarbetena till KkrL (se prop. 2009/10:242 s. 100). Den information som företaget behöver kan till exempel hämtas från interna och externa uppgifter om kredittagarens skötselhistorik.

Av 4 kap. 1 § framgår att kreditprövningen ska baseras på väldefinierade kriterier. Finansinspektionen betonar att utformningen av kriterierna kan variera, exempelvis beroende på kredittagare, kreditens storlek och kreditvillkor. För att kreditprövningen ska fungera måste all relevant personal ha god kännedom om och förståelse för de kriterier som företaget har fastställt för kreditprövningen. Det finns redan krav på detta i 2 och 5 kap. SRK.

Finansinspektionen delar inte synpunkten från *Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund* och *Finansbolagens förening* om att bestämmelsen inte tillför någon konkretisering av lagkraven. I bestämmelsen förtydligas att företagets kreditprövning ska baseras på väldefinierade kriterier, vilket inte

framgår av 8 kap. LBF. Bestämmelsen bör därför finnas kvar. För att tillmötesgå remissinstansernas synpunkter om att vaga begrepp bör undvikas i föreskrifterna, har ordet ”sunda” tagits bort.

Kreditprövning och samlimitering (4 kap. 2§)

Finansinspektionens ställningstagande: I kreditprövningen ska ett företag utreda, identifiera och dokumentera behovet av samlimitering för en grupp av kunder med inbördes anknytning. Samlimitering ska genomföras vid behov.

Remisspromemorian: Förslaget hade huvudsakligen samma innehåll. Det innehöll regler om att samlimitering ska genomföras för de krediter som uppfyller definitionen av en grupp av kunder med inbördes anknytning. Bestämmelsen har ändrats på så sätt att samlimitering ska genomföras om man kommer fram till att det behövs.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund och Finansbolagens förening* anser att den föreslagna bestämmelsen i 4 kap. 2 § bör flyttas så att den kommer efter de mer grundläggande bestämmelserna i 3–5 §§. Remissinstanserna anser vidare att det saknas en närmare förklaring till bestämmelsens syfte och tillämpningsområde.

Finansinspektionens skäl: I 4 kap. 2 § finns en bestämmelse som innebär att företaget i samband med kreditprövningen ska utreda, identifiera och dokumentera behovet av samlimitering för en grupp av kunder med inbördes anknytning. Samlimitering ska genomföras vid behov. En liknande formulering finns i de allmänna råden om kreditriskhantering. Av 1 kap. 3 § föreskrifterna framgår att samlimitering definieras som en sammanläggning av krediter för en grupp av kunder.

Det ska framgå av dokumentationen vilka överväganden som företaget har gjort om behovet av samlimitering. Exempelvis ska det stå i dokumentationen varför företaget anser att en grupp av kunder ska eller inte ska betraktas som en helhet ur risksynpunkt. Det ska också framgå hur företaget bedömer sannolikheten för att en kunds ekonomiska problem, såsom finansierings- och återbetalningsproblem, drabbar även andra kunder.

Med anledning av de synpunkter som remissinstanserna har framfört när det gäller definitionen av begreppet ”grupp av kunder med inbördes anknytning”, se avsnitt 2.3.2 om definitioner, har Finansinspektionen ändrat bestämmelsen i 4 kap. 2 § för att göra tillämpningsområdet mer anpassningsbart. Finansinspektionen vill dock betona att det framgår av 4 kap. 3 § att företagen i sin kreditprövning ska beakta den samlade riskbilden, där en grupp av kunder med inbördes anknytning ingår.

Remissinstanserna anser att bestämmelsen bör flyttas så att den kommer efter bestämmelserna i 3–5 §§. Finansinspektionen delar inte den uppfattningen

eftersom behovet av samlimitering måste utredas innan en kreditprövning genomförs.

Kreditprövning och riskbild (4 kap. 3§)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företags kreditprövning ska beakta både den enskilda kredittagaren, den samlade riskbilden för en grupp av kunder med inbördes anknytning samt borgensmannen om det finns en sådan.

Remisspromemorian: Förslaget hade huvudsakligen samma innehåll. Bestämmelsen har förtydligats så att det framgår att kreditprövningen ska beakta både den enskilda kredittagaren och den samlade riskbilden för en grupp av kunder med inbördes anknytning, samt hur återbetalningsförmågan påverkas av inbördes anknytning.

Remissinstanserna: Inga synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: I 4 kap 3 § framgår att kreditprövningen ska beakta både den enskilda kredittagaren och den samlade riskbilden för en grupp av kunder med inbördes anknytning samt hur återbetalningsförmågan påverkas av inbördes anknytning. Om det finns en borgensman ska även denne kreditprövas. Begreppet ”inbördes anknytning” betyder här samma sak som ”grupp av kunder med inbördes anknytning”. Bestämmelsen har ändrats för att förtydliga vad som avses med den enskilda och samlade riskbilden. Se skälen i avsnitt 3.5 om omprövning.

Kreditprövning och underlag (4 kap. 4§)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företags kreditprövning ska göras på ett underlag som ger en god bild av kredittagarens återbetalningsförmåga, ställda säkerheter och andra kreditriskreduceringar. Kreditprövningen ska göras framåtblickande med utgångspunkt i tillgänglig historik.

Remisspromemorian: Förslaget hade huvudsakligen samma innehåll.

Remissinstanserna: Inga synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: I 4 kap. 4 § finns en bestämmelse om att ett kreditinstitut ska göra kreditprövningen på ett underlag som ger en god bild av kredittagarens återbetalningsförmåga, ställda säkerheter och andra kreditriskreduceringar. Vidare föreslås att kreditprövningen ska göras framåtblickande, med utgångspunkt i tillgänglig historik. Bakgrunden till detta är att kreditprövningen ska innehålla tillräcklig information för att bedöma kredittagarens återbetalningsförmåga och den risk företaget utsätter sig för när det beviljar nya krediter eller fattar andra kreditbeslut. Vad som är ett tillräckligt underlag beror på flera faktorer, bland annat vilken kredittagare som krediten ska lämnas till, kreditens storlek och kreditvillkor samt den bedömda risknivån. Om kredittagaren till exempel har ojämn intjäning, är utsatt för stora risker utanför sin

kontroll eller av andra skäl riskerar att hamna i finansiella svårigheter, anser Finansinspektionen att kreditinstitutet behöver skaffa mer information och göra en djupare analys. Vid kreditprövningen ska kreditinstitutet begära in och beakta både intern och extern information om kredittagarens historiska återbetalningsförmåga.

Finansinspektionen ger följande exempel på kriterier som kan ingå i ett företags kreditprövning och underlag:

- syfte med krediten,
- kreditvillkor,
- källa till återbetalning,
- historisk återbetalningsförmåga,
- återbetalningsförmåga baserad på framåtriktad finansiell analys, kassaflödesanalys och känslighetsanalys,
- utsikter för branschen, marknaden och landet, samt
- andra faktorer som exempelvis politiska risker och hållbarhetsrisker.

Om en kreditprövning gäller krediter till företagskunder, exempelvis ett börsnoterat företag, bör kreditgivaren göra en framåtriktad finansiell analys även om kredittagaren inte tillhandahåller prognoser eller motsvarande.

Om en kreditprövning gäller bostadskrediter bör kreditgivaren hämta in uppgifter som gör det möjligt att skaffa sig en helhetsbild av kredittagarens ekonomiska situation. Vidare bör det framgå tydligt i underlaget att kraven på amortering, enligt Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2016:16) om amortering av krediter mot säkerhet i bostad, uppfylls. Bland annat bör beräkningen av belåningsgrad, skuldkvot och annan nödvändig information om hur amorteringsbeloppet fastställts framgå av underlaget.

Känslighetsanalys (4 kap. 5 §)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företags kreditprövning för exponeringar mot institut och företag ska omfatta en känslighetsanalys av kredittagarens återbetalningsförmåga och risken för värdeförsämring i ställda säkerheter.

Remisspromemorian: Förslaget innehöll en bestämmelse om att kreditprövningen för samtliga krediter som berörs av 4 kap. ska innehålla en känslighetsanalys. Bestämmelsen har avgränsats till att enbart omfatta exponeringar mot institut och företag.

Remissinstanserna: Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund och Finansbolagens förening anser att det är onödigt att ställa krav på att en känslighetsanalys ska genomföras vid samtliga kreditprövningar. Enligt remissinstanserna riskerar ett sådant krav att leda till alltför schablonmässiga känslighetsanalyser. Remissinstanserna föreslår att bestämmelsen ändras så att det i stället anges att kreditprövningen ska göras framåtblickande, med utgångspunkt i tillgänglig historik och med relevanta känslighetsanalyser.

Finansinspektionens skäl: I 4 kap. 5 § finns en bestämmelse om att kreditprövningen för exponeringar mot institut och företag ska innehålla en känslighetsanalys av kredittagarens återbetalningsförmåga och risken för värdeförsämring i ställda säkerheter. Syftet är att analysera kredittagarens återbetalningsförmåga och företagets kreditrisk i ett negativt scenario. I en känslighetsanalys kan det exempelvis ingå att analysera hur faktorer som är av betydelse för kredittagarens återbetalningsförmåga förändras, exempelvis intäkter, räntesats, valutakurs eller andra kostnader.

Finansinspektionen har beaktat remissinstansernas synpunkter och avgränsat bestämmelsen så att den enbart omfattar exponeringar mot institut och företag. Finansinspektionen vill förtydliga att bestämmelsen även omfattar de företagsexponeringar som har säkerställts med panträtt i fastighet. Syftet med bestämmelsen är att en känslighetsanalys ska göras för stora eller komplexa krediter. När det gäller bostadskrediter till konsumenter finns särskilda regler i Finansinspektionens allmänna råd om krediter i konsumentförhållanden och Finansinspektionens föreskrifter om amortering av krediter mot säkerhet i bostad.

Kredit i annan valuta (4 kap. 6 §)

Finansinspektionens ställningstagande: Om en kredit lämnas i en annan valuta än den som kredittagaren har sin huvudsakliga intjäning i och kredittagaren saknar naturlig valutasäkring ska företaget pröva kredittagarens återbetalningsförmåga utifrån antaganden om negativa valutakursförändringar. Innan en kredit i annan valuta lämnas bör företaget ge kredittagaren adekvat information om riskerna med en sådan kredit.

Remisspromemorian: Förslaget hade huvudsakligen samma innehåll. Finansinspektionen har förtydligat att bestämmelsen endast gäller krediter som lämnas till kredittagare utan naturlig valutasäkring. Andra stycket i bestämmelsen har gjorts om till allmänna råd. Ordet ”åtminstone” har också tagits bort.

Remissinstanserna: Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund och Finansbolagens förening noterar att det beträffande bostadskrediter redan finns bestämmelser om utländsk valuta i 20 a–c §§ KkrL som innehåller krav på bland annat tillhandahållande av information. Remissinstanserna anser att det är oklart vad bestämmelsen i förslaget tillför för bostadskrediter. När det gäller näringskrediter anser remissinstanserna att det är oklart varför ett informationskrav behövs mellan två parter som är näringsidkare, och att det kommer att innebära en utredningsbörda för företagen. Vidare anser remissinstanserna att bestämmelsen, om den inte tas bort, ska flyttas till ett annat kapitel eftersom den inte reglerar kreditprövning. Remissinstanserna föreslår att ordet ”åtminstone” ska tas bort eftersom reglerna i bestämmelsen endast tar sikte på valutarisk.

Finansinspektionens skäl: Av 4 kap. 6 § framgår att om en kredit lämnas i en annan valuta än den som kredittagaren har sin huvudsakliga intjäning i, och kredittagaren saknar naturlig valutasäkring, ska kredittagarens återbetalningsförmåga prövas även utifrån antaganden om negativa valutakursförändringar. Syftet med regeln är att säkerställa att både företaget och kredittagaren är medvetna om de risker det innebär att ha en kredit i en annan valuta än den som kredittagaren har sin huvudsakliga intjäning i. En prövning av kredittagarens återbetalningsförmåga ska visa hur sårbar kredittagaren är för ogynnsamma förändringar av valutor. Utlåning i en annan valuta ska bara beviljas om kredittagaren bedöms ha tillräcklig återbetalningsförmåga för att hantera riskerna med ett sådant upplägg.

Finansinspektionen har funnit skäl att förtydliga syftet med bestämmelsen så att det framgår att den berör kredittagare utan naturlig valutasäkring. Med uttrycket ”utan naturlig valutasäkring” avses kredittagare som inte genom sin verksamhet, till exempel export, har matchande inflöden i den utländska valuta som man önskar låna i.

I de allmänna råden framgår att kredittagaren, innan denne bestämmer sig för att ingå kreditavtalet, bör få den information som behövs för att kunna bedöma risken med upplägget. Skälen till detta är att kredittagaren ska kunna fatta välgrundade beslut, vilket gynnar både kredittagaren, företaget och samhället i stort. I sammanhanget kan nämnas att ett möjligt incitament för en kredittagare att ta krediter i en annan valuta än den som vederbörande har sin intjäning i är att få lägre ränta. Den lägre räntan kan vara ett uttryck för att valutan på sikt bedöms stärkas mot hemlandets valuta. Kostnaderna för att försäkra sig mot valutakursrörelser medför dock i allmänhet att ränteskillnaden elimineras. Därmed finns en risk att kredittagaren, trots information från företaget, väljer att spekulera i att valutan som krediten lämnats i inte kommer att förstärkas under kreditens löptid. Därmed utsätter sig kredittagaren för en inte oväsentlig valutarisk, om kredittagaren inte har matchande inflöden i denna valuta.

Det övergripande syftet med regleringen är att minska riskerna med krediter i utländsk valuta till hushåll och sådana företag som saknar naturlig valutasäkring, till exempel genom export. I de allmänna råden om kreditriskhantering saknas reglering av detta. ESRB har dock i sin rekommendation från 2011 efterfrågat ett förtydligande när det gäller just kreditprövning som avser lån i utländsk valuta till kredittagare utan naturlig valutasäkring. Mot den bakgrunden, och eftersom det även i övrigt framstår som lämpligt, har en sådan bestämmelse tagits in i föreskrifterna.

Med anledning av synpunkten från *Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund* och *Finansbolagens förening* om att det är oklart vad bestämmelsen i 4 kap. 6 § tillför i fråga om bostadskrediter, vill Finansinspektionen framhålla följande. I 20 a § KkrL anges att en kreditgivare som beviljar kredit i en utländsk valuta ska, om det finns risk för att valutakursförändringar försämrar konsumentens förmåga att betala kreditfordran, tillhandahålla konsumenten ett arrangemang som begränsar risken. Enligt 20 b §

KkrL ska en kreditgivare, när vissa särskilt angivna förutsättningar är uppfyllda, varna en konsument som har beviljats en bostadskredit i utländsk valuta. I 20 c § KkrL finns regler om hur kreditavtalet för en bostadskredit i utländsk valuta ska dokumenteras. Bestämmelserna i 20 a–c §§ KkrL har ett konsumentskyddsperspektiv och reglerar vissa särskilt angivna situationer. Bestämmelsen i 4 kap. 6 § de nya föreskrifterna om kreditriskhantering syftar till att reglera företagets processer i samband med kreditprövningen. Bestämmelsen är generellt tillämplig för krediter som lämnats i en annan valuta än den som kredittagaren har sin huvudsakliga intjäning i. Finansinspektionens bedömer att bestämmelsen i 4 kap. 6 § kompletterar bestämmelserna i 20 a–c §§ KkrL men att de inte överlappar varandra.

Remissinstanserna påpekar också att det är oklart varför ett informationskrav behövs mellan två parter som är näringsidkare och anför att det kommer att leda till en utredningsbörda. Finansinspektionen anser att det behövs en regel om hur man tillhandahåller information även till kredittagare som är näringsidkare och saknar naturlig valutasäkring.

Remissinstanserna anser vidare att bestämmelsen, i den del den gäller ett informationskrav, inte behandlar kreditprövning och att den därför bör flyttas. Finansinspektionen instämmer med remissinstansernas synpunkt om att tillhandahållande av information inte är en del av kreditprövningen. Av den anledningen har informationsregeln gjorts om till allmänna råd. Regeln behålls som allmänna råd till 4 kap. 6 § eftersom den rör samma typ av krediter och eftersom informationen lämnas i samband med kreditprövning.

3.4 Kreditbeslut (5 kap.)

Krav på kreditbeslut (5 kap. 1 §)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska säkerställa att

- de som fattar ett kreditbeslut har tillräcklig erfarenhet och kreditkompetens med hänsyn till kreditens storlek, risknivå och kreditvillkor,
- kreditbeslut fattas i enlighet med en sund riskkultur,
- kreditbeslut fattas i enlighet med företagets interna regler för kreditrisk, och
- det framgår av beslutsunderlaget för ett kreditbeslut hur kraven om kreditprövning uppfylls.

Remisspromemorian: Förslaget hade huvudsakligen samma innehåll. En hänvisning till 2 kap. 4 § har lagts till.

Remissinstanserna: Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund och Finansbolagens förening anser att de föreslagna bestämmelserna överlappar bestämmelserna i SRK. Remissinstanserna anser även att de föreslagna bestämmelserna innehåller otydliga krav och nämner som exempel regeln om att kreditbeslut ska fattas i enlighet med en sund riskkultur. Remissinstanserna påpekar att otydliga krav inte ska förekomma i föreskrifter på grund av

rättssäkerhetsskäl. Remissinstanserna anser sammantaget att bestämmelsen ska tas bort.

Finansinspektionens skäl: I 2 kap. SRK finns allmänna organisatoriska krav som företagen ska följa. Till exempel framgår det av 2 kap. 1 § 6 SRK att ett företag ska se till att ha personal med den kompetens och kunskap som krävs för att de ska kunna fullgöra sina uppgifter. I 5 kap. 1 § 1 de nya föreskrifterna om kreditriskhantering finns en mer preciserad bestämmelse som anger att ett företag ska säkerställa att de som fattar ett kreditbeslut har tillräcklig erfarenhet och kreditkompetens med hänsyn till kreditens storlek, risknivå och kreditvillkor.

Det finns övergripande regler om beslutsunderlag och dokumentation vid kreditprövning i 8 kap. LBF. Av 5 kap. 1 § 2–4 föreskrifterna framgår att ett företag ska säkerställa att kreditbeslut fattas i enlighet med en sund riskkultur för kreditrisker och i enlighet med företagets interna regler för kreditrisker. Det ska också framgå av beslutsunderlaget för ett kreditbeslut hur kraven i 4 kap. (om kreditprövning) uppfylls. Liknande bestämmelser om beslutsunderlag finns i de allmänna råden om kreditriskhantering, där det framgår att den som deltar i ett kreditbeslut bör förvissa sig om beslutsunderlagets kvalitet och att krediten överensstämmer med styrdokumentet. Kreditbeslutet bör med andra ord fattas på ett underlag som är tillräckligt för att förstå risken med kreditbeslutet och som visar att kreditprövningen har skett enligt bestämmelserna i 2 kap. 4 § och 4 kap.

Finansinspektionen delar inte remissinstansernas uppfattning och farhågor. Bestämmelserna i 5 kap. har utformats med utgångspunkt i de övergripande reglerna i 2 kap. SRK, men tydliggör vilka särskilda krav som ställs på företag i samband med kreditbeslut. Se även Finansinspektionens skäl i avsnitt 3.1 om styrning och ansvar.

Med anledning av remissinstansernas synpunkter har Finansinspektionen förtydligat vad som avses med en sund riskkultur genom att hänvisa till 2 kap. 4 §, där det framgår vad som åtminstone bör ingå i en sund riskkultur för kreditrisker.

Kreditbeslut och dokumentation (5 kap. 2 §)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företags kreditbeslut ska dokumenteras så att det åtminstone framgår vilken instans och vilka personer som fattat beslutet samt vilka kreditvillkor som beslutats om. Dokumentationen ska även omfatta de överväganden som legat till grund för beslutet.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Inga synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: Av 5 kap. 2 § framgår att ett företags kreditbeslut ska dokumenteras så att det åtminstone framgår vilken instans och vilka personer som fattat beslutet samt vilka kreditvillkor som beslutats om. Dokumentationen ska också omfatta de överväganden som legat till grund för beslutet. Om ett kreditbeslut avviker från det som står i beslutsunderlaget ska det tydligt framgå av den dokumentation som sker i samband med kreditbeslutet vad som beslutades och vilka överväganden som legat till grund för beslutet.

Regleringen är ett förtydligande av 8 kap. 3 § LBF, där det framgår att ett kreditinstituts kreditprövning ska dokumenteras så att beslutsunderlaget redovisas och att kreditärendets hantering även i övrigt kan följas. En liknande bestämmelse finns i de allmänna råden om kreditriskhantering. Med "kreditvillkor" avses exempelvis belopp, löptid, räntesats, amorteringsplan och säkerheter. Finansinspektionen har i sin tillsyn upptäckt bristande dokumentation i samband med kreditbeslut, vilket kan vara ett tecken på bristande kreditriskhantering. Bristande dokumentation försvårar också Finansinspektionens tillsynsarbete.

3.5 Omprövning (6 kap.)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett kapitel om omprövning av krediter införs.

Remisspromemorian: I förslaget fanns reglerna om omprövning i 3 kap. 4 §. Dessa regler har flyttats till ett eget kapitel och delats upp i flera bestämmelser.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund* och *Finansbolagens förening* anser att reglerna om omprövning inte hör hemma i 3 kap. utan att de, bland annat av pedagogiska skäl, bör flyttas till 4 kap. som reglerar kreditprövning. När det gäller omprövning av företagskrediter anser remissinstanserna att det behöver klargöras i vilka avseenden gällande regelverk om riskhantering inte är tillräckliga.

Finansinspektionens skäl: Finansinspektionen instämmer med *Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund* och *Finansbolagens förening* om att det finns pedagogiska fördelar med att flytta reglerna om omprövning. Däremot anser Finansinspektionen att det är lämpligare att placera reglerna i ett eget kapitel än att flytta dem till 4 kap. Eftersom den föreslagna bestämmelsen om omprövning innehöll flera olika delar, har bestämmelsen delats upp i fyra separata bestämmelser.

Remissinstanserna anser även att det, när det gäller omprövning av företagskrediter, behöver klargöras i vilka avseenden det befintliga regelverket om hantering av risker och övriga bestämmelser i forskriftsförslaget inte räcker. Finansinspektionen vill med anledning av detta framhålla att gällande regelverk inte innehåller några bestämmelser som närmare beskriver vilka krav som ställs på omprövning. Finansinspektionen anser därför att det behövs särskilda

regler för när en omprövning ska göras, vad omprövningen ska innefatta och när omprövningen ska göras på individuell nivå.

Omprövningens periodicitet (6 kap. 1 §)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska ompröva samtliga krediter minst en gång om året. En omprövning ska göras oftare för krediter med förhöjd risk.

Remisspromemorian: I förslaget fanns reglerna om omprövning i 3 kap. 4 §. I övrigt hade den del av förslaget som är aktuell här huvudsakligen samma innehåll. En språklig justering har gjorts genom att uttrycket ”en betydande förändring av kreditrisken” har ändrats till ”förhöjd kreditrisk”.

Remissinstanserna: Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund och Finansbolagens förening anser att den föreslagna bestämmelsen i 3 kap. 4 § bör justeras så att det klart framgår att frekvensen av omprövning av krediter ska vara riskbaserad.

Finansinspektionens skäl: Av 6 kap. 1 § framgår att samtliga krediter ska omprövas minst varje år eller oftare om krediten har en förhöjd risk. Syftet med en omprövning är att identifiera om företagets kreditrisker har förändrats sedan det senaste kreditbeslutet. En språklig justering har gjorts genom att uttrycket ”en betydande förändring av kreditrisken” har ändrats till ”förhöjd kreditrisk”. Detta förtydligar att frekvensen av omprövning ska vara riskbaserad, som remissinstanserna har begärt.

Omprövningens innehåll (6 kap. 2 §)

Finansinspektionens ställningstagande: En omprövning ska ha ett framåtblickande perspektiv med utgångspunkt i tillgänglig historik. Omprövningen ska innefatta en prövning av kredittagarens risk för fallissemang.

Remisspromemorian: I förslaget fanns reglerna om omprövning i 3 kap. 4 §. I övrigt hade den del av förslaget som är aktuell här samma innehåll.

Remissinstanserna: Inga synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: I 6 kap. 2 § anges vad en omprövning åtminstone ska innefatta och vad den ska ha för utgångspunkt. Bestämmelsen kan ses som en specificering för kreditriskområdet av den mer allmänt hållna bestämmelsen i 5 kap 10§ SRK.

Individuell omprövning (6 kap. 3 §)

Finansinspektionens ställningstagande: Omprövningen ska ske individuellt när det krävs enligt företagets interna regler, och med hänsyn till kreditens

storlek och bedömd risknivå. En individuell omprövning ska göras på ett underlag som ger en god bild av kredittagarens återbetalningsförmåga samt av ställda säkerheter och andra kreditriskreduceringar. En individuell omprövning ska beakta kreditrisken för den enskilda kredittagaren och den samlade riskbilden för en grupp av kunder med inbördes anknytning samt hur återbetalningsförmågan påverkas av inbördes anknytning. Om det finns en borgensman ska även dennes återbetalningsförmåga omprövas.

Remisspromemorian: I förslaget fanns reglerna om omprövning i 3 kap. 4 §. I övrigt hade den del av förslaget som är aktuell här huvudsakligen samma innehåll. En språklig justering har gjorts för att det ska bli tydligare vad som avses med den enskilda och samlade riskbilden.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund* och *Finansbolagens förening* undrar vad som menas med att en individuell omprövning ska beakta både den enskilda och samlade kreditrisken. Remissinstanserna anser också att det ska framgå av föreskrifterna att gruppvis omprövning kan göras för mindre krediter. Remissinstanserna anser att det är orimligt att reglerna om en kvalitativ analys ska omfatta även de bästa krediterna enbart för att kreditrisken har ökat. De anser också att det är orimligt att ett krav på individuell omprövning ska omfatta alla exponeringar, inklusive bostadskrediter.

Finansinspektionens skäl: Det framgår av föreskrifterna att kreditrisken ska omprövas individuellt med hänsyn till kreditens storlek och bedömd risknivå, enligt företagets interna regler. En sådan omprövning av kreditbeslut kallas vanligtvis årsförlängning, årsföredragning eller kredituppföljning. En gruppvis omprövning kan till exempel göras för mindre krediter eller homogena portföljer, som till exempel bolån. Den kan göras på ett systematiskt sätt på basis av kvantitativ information. Om en omprövning görs gruppvis och en sådan bedömning visar att kreditriskerna har ökat bör bedömningen följas upp med en kvalitativ analys. Med anledning av synpunkten från *Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund* och *Finansbolagens förening* vill Finansinspektionen förtydliga att en sådan kvalitativ analys kan göras gruppvis beroende på krediternas storlek och den bedömda risknivån.

Finansinspektionen gör dock inte någon justering av föreskriftsbestämmelsen, utan anser att detta redan går att utläsa av bestämmelsens ordalydelse.

Remissinstanserna efterfrågar även en förklaring till vad som menas med att en individuell omprövning ska beakta både den enskilda och samlade kreditrisken. Med anledning av denna synpunkt har bestämmelsen förtydligats. Det framgår av bestämmelsen att en individuell omprövning ska beakta kreditrisken för den enskilda kredittagaren, den samlade riskbilden för en grupp av kunder med inbördes anknytning och hur återbetalningsförmågan påverkas av inbördes

anknytning. I EBA:s riktlinjer om kunder med inbördes anknytning⁸ finns vägledning för hur begreppet ska tillämpas.

Remissinstanserna anser att det bör framgå i bestämmelsen att en gruppvis omprövning kan göras för mindre krediter. Finansinspektionen tycker inte att ett sådant tillägg behövs, utan anser att bestämmelsen redan ger utrymme för att göra detta.

Utländsk valuta (6 kap. 4 §)

Finansinspektionens ställningstagande: Om omprövningen gäller en kredit som lämnats i en annan valuta än den som kredittagaren har sin huvudsakliga intjäning i och kredittagaren saknar naturlig valutasäkring ska kredittagarens återbetalningsförmåga omprövas utifrån antaganden om negativa valutakursförändringar tills krediten är avslutad.

Remisspromemorian: I förslaget fanns reglerna om omprövning i 3 kap. 4 §. I övrigt hade den del av förslaget som är aktuell här huvudsakligen samma innehåll. Finansinspektionen har förtydligat att bestämmelsen endast gäller krediter som lämnas till kredittagare utan naturlig valutasäkring.

Remissinstanserna: Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund och Finansbolagens förening anser att bestämmelsen om kredit som lämnas i en annan valuta bör vara i form av allmänna råd.

Finansinspektionens skäl: Av bestämmelsen i 6 kap. 4 § framgår att om omprövningen gäller en kredit som har lämnats i en annan valuta än den som kredittagare har sin huvudsakliga intjäning i, och kredittagaren saknar naturlig valutasäkring, ska kredittagarens återbetalningsförmåga omprövas utifrån antaganden om negativa valutakursförändringar tills krediten är avslutad. Detta är ett nytt krav kopplat till ESRB:s rekommendation från 2011 om lån i utländsk valuta. Se vidare Finansinspektionens skäl under rubriken Kredit i annan valuta (4 kap. 6 §) i avsnitt 3.3 om kreditprövning.

Till skillnad från remissinstanserna anser Finansinspektionen att det finns skäl att införa bindande regler om krediter som har lämnats i en annan valuta än den som kredittagare har sin huvudsakliga intjäning i, bland annat på grund av de synpunkter som ESRB har framfört.

⁸ <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/2025808/Final+Guidelines+on+connected+clients+%28EBA-GL-2017-15%29.pdf>

3.6 Krediter med förhöjd risk (7 kap.)

Effektiv kreditriskhantering (7 kap. 1 §)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska ha god beredskap och en effektiv kreditriskhantering för att tidigt identifiera och hantera krediter med förhöjd risk.

Remisspromemorian: Förslaget hade huvudsakligen samma innehåll. En språklig justering har gjorts genom att uttrycket ”en betydande förändring av kreditrisken” har bytts ut till ”krediter med förhöjd risk”. I förslaget fanns ett krav på att ett företag ska ha en effektiv kreditriskhantering för att tidigt identifiera och hantera faktorer som medför en betydande ökning av kreditrisk. Regeln har formulerats om så att det framgår att företag ska ha en effektiv kreditriskhantering för att tidigt identifiera och hantera krediter med förhöjd risk. I förslaget fanns även ett exempel som har tagits bort.

Remissinstanserna: Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund och Finansbolagens förening framhåller att uttrycket ”en betydande ökning av kreditrisk” har olika innebörd i IFRS 9 och tillsynsförordningen och föreslår att hänvisningen till IFRS 9 i promemorian tas bort. Som skäl anför remissinstanserna att det inte är lämpligt att den betydelse som begreppet har i IFRS 9 ska tillämpas i kreditprocessen. Remissinstanserna påpekar att en försämrad kreditförmåga hos en kredittagare inte behöver innebära en betydande ökning av kreditrisken och föreslår att exemplet i bestämmelsen om vad som kan utgöra en betydande ökning av kreditrisk formuleras om.

Finansinspektionens skäl: I 7 kap. finns regler om krediter med förhöjd risk. I de allmänna råden om kreditriskhantering kallas motsvarande avsnitt ”oreglerade krediter och krediter med förhöjd risk”.

Av bestämmelsen i 7 kap. 1 § framgår att företag ska ha en effektiv kreditriskhantering för att tidigt identifiera och hantera krediter med förhöjd risk. En effektiv kreditriskhantering innefattar bland annat rutiner för att identifiera kredittagare som har fått en försämrad återbetalningsförmåga. Ju tidigare en kredit med förhöjd risk identifieras, desto fler alternativ finns till hands för att verka för full återbetalning och minimera företagets förlustrisk. Omprövning, som regleras i 6 kap., är ett av flera sätt att tidigt upptäcka krediter med förhöjd risk. Företaget ska även ha en god beredskap för att hantera krediter med förhöjd risk.

Finansinspektionen håller med remissinstanserna om att en försämrad återbetalningsförmåga hos en kredittagare inte alltid innebär att kreditrisken ökar betydligt. Finansinspektionen anser dock att det finns ett tydligt samband mellan försämrad återbetalningsförmåga och ökad kreditrisk. Företag behöver därför ha en effektiv kreditriskhantering för att tidigt identifiera kredittagare med försämrad återbetalningsförmåga. Exemplet som fanns i bestämmelsen har tagits bort och beskrivs i stället i beslutspromemorian.

Med anledning av remissinstansernas invändning mot uttrycket ”en betydande ökning av kreditrisk” och hänvisningen till IFRS 9 har Finansinspektionen ersatt detta uttryck med ”kredit med förhöjd risk”. Finansinspektionen har också tagit bort hänvisningen till IFRS 9 i beslutspromemorian.

Omprövning (7 kap. 2 §)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska löpande ompröva krediter med förhöjd risk.

Remisspromemorian: Förslaget hade huvudsakligen samma innehåll. En språklig justering har gjorts genom att uttrycket ”en betydande förändring av kreditrisken” har bytts ut till ”krediter med förhöjd risk”.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund och Finansbolagens förening* menar att de allmänna råden inte tillför något nytt i förhållande till 6 kap. 2 § LBF. Remissinstanserna anser att de allmänna råden innebär ett onödigt formkrav och att de därför bör tas bort.

Finansinspektionens skäl: Av bestämmelsen i 7 kap. 2 § framgår att krediter med förhöjd risk ska omprövas löpande. Omprövningen ska göras i enlighet med 6 kap. En löpande omprövning kan exempelvis innebära att krediter med förhöjd risk ska omprövas varje kvartal. Om företaget har fått information om att kreditrisken har ökat, kan det finnas skäl att göra en omprövning oftare än så.

Av de allmänna råden till 7 kap. 2 § framgår att krediter med förhöjd risk bör omprövas löpande i en kreditkommitté eller ett liknande beslutsforum. Bakgrunden till de allmänna råden är att Finansinspektionen bedömer att det finns stora fördelar med att kreditbeslut tas i dialog mellan flera beslutsfattare när det handlar om krediter med en förhöjd risk.

Finansinspektionen har vid utformningen av de allmänna råden haft 6 kap. 2 § SRK som utgångspunkt. I de allmänna råden specificeras närmare vad ett företag bör göra vid omprövning av krediter med förhöjd risk. I sin tillsyn har Finansinspektionen identifierat ett behov av att införa en bestämmelse om handlingsplaner. Finansinspektionen delar därför inte remissinstansernas synpunkt om att de allmänna råden om handlingsplaner är ett onödigt formkrav.

Hantering av krediter med förhöjd risk (7 kap. 3 §)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag som har identifierat att en kredittagare sannolikt saknar förutsättningar att fullgöra kreditavtalet ska utan dröjsmål verka för att minska kreditrisken.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund och Finansbolagens förening anser att bestämmelsen i 7 kap. 3 § inte behövs eftersom ett företag enligt annan reglering är skyldigt att löpande ha kontroll över sina risker, såväl på aggregerad nivå som på enskild nivå. Vidare föreslår remissinstanserna att ordet kreditavtal ersätts med kredit.

Finansinspektionens skäl: Av 7 kap. 3 § framgår att om ett företag har upptäckt att en kredittagare sannolikt saknar förutsättningar att återbetala krediten, ska företaget utan dröjsmål verka för att minska kreditrisken. Vilka åtgärder som ett företag kan vidta för att minska kreditrisken skiljer sig från fall till fall. Exempelvis kan företaget begära in information om kredittagarens framtida planer för att komma tillrätta med situationen och utreda vilka åtgärder som finns till hands för att minska kreditrisken. En effektiv hantering av krediter med en förhöjd risk är en mycket viktig del av företagets kreditriskhantering. Denna hantering kan med fördel utföras av en särskild funktion som är separerad från den funktion som initierade krediten.

Finansinspektionen delar inte remissinstansernas synpunkt att bestämmelsen i 7 kap. 3 § inte behövs, utan anser att det behövs en särskild bestämmelse som ställer krav på att företaget utan dröjsmål verkar för att minska kreditrisken. En liknande regel finns i de allmänna råden om kreditriskhantering. När det gäller remissinstansernas förslag att byta ut ordet kreditavtal, anser Finansinspektionen att de begrepp som anges i 8 kap. 1 § LBF ska användas även i föreskrifterna.

3.7 Krediter till en jävskrets (8 kap.)

Bestämmelsernas omfattning (8 kap. 1§)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett kapitel om hantering av krediter till en jävskrets införs.

Remisspromemorian: Förslaget hade huvudsakligen samma innehåll. Ett tillägg har gjorts för att förtydliga att bestämmelserna i kapitlet berör ett företags hantering av krediter till en jävskrets.

Remissinstanserna: Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund och Finansbolagens förening påpekar att bestämmelserna i 8 kap. 5 och 6 §§ LBF omfattar även andra tjänster till en jävskrets än krediter. Remissinstanserna anser därför att det måste förtydligas vilket tillämpningsområde som bestämmelserna i kapitlet har. De tycker också att Finansinspektionen bör förtydliga vad som avses i 8 kap. 5 § 4 LBF, så att det framgår att reglerna om annan aktie- och andelsägare endast omfattar fysiska personer.

Finansinspektionens skäl: De övergripande reglerna för ett företags tillhandahållande av tjänster till en jävskrets finns i 8 kap. 5 och 6 §§ LBF. Finansinspektionen bedömer att företagen generellt sett hanterar jävskrediter på ett tillfredsställande sätt. Samtidigt har Finansinspektionen i den löpande

tillsynen sett att bestämmelserna kan tolkas olika och att företagens bedömningar kan variera. För att säkerställa en enhetlig tillämpning anser Finansinspektionen att IMF-regelverket behöver förtydligas på flera punkter. Vidare kan nämnas att IMF, i utvärderingarna av Sveriges finansiella sektor (så kallade Financial Sector Assessment Programs, FSAP) år 2011 och 2016, påpekade behovet av tydligare regler för hantering av krediter till en jävskrets. De nya reglerna syftar även till att möta det behovet.

Som *Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund* och *Finansbolagens förening* påpekar omfattar bestämmelserna i 8 kap. 5 och 6 §§ LBF även andra tjänster än krediter till en jävskrets. Finansinspektionen har valt att begränsa regleringen i föreskrifterna så att den endast berör krediter som lämnats till en jävskrets. För att tydliggöra att en sådan avgränsning har gjorts, har ett tillägg införts i 8 kap. 1 § föreskrifterna. I samband med en framtida översyn av SRK kommer Finansinspektionen att utreda om det finns skäl att även meddela föreskrifter om andra tjänster än krediter till en jävskrets. Om så är fallet kan det bli aktuellt att flytta bestämmelserna om hantering av krediter till en jävskrets till SRK.

Remissinstanserna föreslår även att Finansinspektionen förtydligar vad som avses i 8 kap. 5 § 4 LBF, så att det framgår att reglerna om annan aktie- och andelsägare endast gäller fysiska personer. Finansinspektionen anser inte att det är möjligt att göra ett sådant förtydligande i föreskrifterna eftersom det skulle ge lagbestämmelsen en annan innebörd.

Ledande ställning (8 kap. 2 §)

Finansinspektionens ställningstagande: Med en person eller anställd som har en ledande ställning ska åtminstone följande personer och deras ersättare avses:

- verkställande direktör,
- riskchef och cheferna för de övriga oberoende kontrollfunktionerna,
- kreditchef,
- andra personer som ingår i den verkställande ledningen.

Företaget ska löpande utvärdera vilka personer som har en ledande ställning.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund* och *Finansbolagens förening* anser att den föreslagna bestämmelsen behöver förtydligas för att ge företagen tillräcklig vägledning om vad som avses med personer eller anställda i ledande ställning. Enligt remissinstanserna räcker det inte med en hänvisning till Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2011:1) om ersättningssystem i kreditinstitut, värdepappersbolag och fondbolag med tillstånd för diskretionär portföljförvaltning. Remissinstanserna menar att det är oklart om begreppet ”verkställande ledning” endast gäller personer som har beslutanderätt på gruppnivå, eller ansvar för större dotterbolag eller

signifikanta affärsområden. Remissinstanserna anser även att det behöver förtydligas att företagen har möjlighet att avgränsa jävskretsen till de personer som faktiskt befinner sig på högsta nivån i företaget. Remissinstanserna anser inte att vice verkställande direktör eller andra ersättare bör omfattas av bestämmelsen.

Finansinspektionens skäl: De oklarheter som finns i 8 kap. 5 § LBF gäller framför allt vad som menas med en person eller en anställd i ”ledande ställning”. I 8 kap. 2 § föreskrifterna finns därför en bestämmelse som förtydligar begreppet. Av föreskrifterna framgår att ”ledande ställning” åtminstone ska omfatta företagets verkställande direktör, riskchef och chefer för de övriga oberoende kontrollfunktionerna, företagets kreditchef samt andra personer som ingår i den verkställande ledningen, enligt 1 kap. 4 § 8 Finansinspektionens föreskrifter om ersättningsystem i kreditinstitut, värdepappersbolag och fondbolag med tillstånd för diskretionär förvaltning, liksom deras ersättare. Även andra personer i motsvarande ställning, ska räknas till personer i ”ledande ställning”.

Syftet med regleringen är att företaget ska ha fastställda processer och metoder som på ett systematiskt och överskådligt sätt identifierar fysiska och juridiska personer som tillhör jävskretsen. Processerna och metoderna ska också minimera risken för att företaget ingår avtal om tjänster på andra villkor än sådana som normalt tillämpas, samt att företaget ingår andra avtal på villkor som inte är affärsmässigt betingade. För att identifiera juridiska personer som omfattas av 8 kap. 5 § 6 LBF kan företagen bland annat löpande genomföra kontroller mot officiella register.

Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund och Finansbolagens förening anser att begreppet ”verkställande ledning” behöver förtydligas. Finansinspektionen har valt att använda detta begrepp eftersom det används i såväl SRK som Finansinspektionens föreskrifter om ersättningsystem i kreditinstitut, värdepappersbolag och fondbolag med tillstånd för diskretionär förvaltning. Begreppet ”verkställande ledning” har samma innebörd här som i nämnda föreskrifter och bör därför vara väl inarbetat.

Remissinstanserna anser att det bör förtydligas att företagen har möjlighet att avgränsa jävskretsen till de personer som faktiskt befinner sig på högsta nivån i företaget. Finansinspektionen bekräftar att syftet med bestämmelsen är att jävskretsen ska omfatta personer på den högsta nivån i företaget, men att det även gäller ersättare.

Finansinspektionen delar således inte remissinstansernas synpunkt om att vice verkställande direktör och andra ersättare inte bör omfattas av bestämmelsen om jävskreten. Anledningen är att det ingår i dessa personers befattningar att agera ersättare och att det kan förväntas ske oftare än vid något enstaka tillfälle. För att undvika att dessa personer går in i och ut ur jävskretsen bör de ingå i jävskreten under hela den tid som de har sin befattning.

Väsentligt ekonomiskt intresse (8 kap.3 §)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett "väsentligt ekonomiskt intresse" enligt 8 kap. 5 § 6 LBF, omfattar både direkt och indirekt ägande i en juridisk person.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund och Finansbolagens förening* föreslår att bestämmelsen ändras så att det framgår att med "väsentligt ekonomiskt intresse" avses en fysisk person som äger minst 20 procent av kapitalet eller äger rätt till 20 procent av avkastningen eller som, direkt eller indirekt, disponerar över minst 20 procent av samtliga röster i en juridisk person.

Finansinspektionens skäl: De oklarheter som finns i 8 kap. 5 § LBF rör framför allt vad som menas med begreppet "väsentligt ekonomiskt intresse". När det gäller 8 kap. 5 § 6 LBF har det i tillsynen visat sig att företagen tolkar "väsentligt ekonomiskt intresse" på olika sätt. Föreskrifterna innehåller därför en bestämmelse som förtydligar att ett "väsentligt ekonomiskt intresse" i egenskap av delägare eller medlem innebär både ett direkt och ett indirekt ägande i en juridisk person. Skälet till detta är att även ett indirekt ägande kan innebära ett stort inflytande i företaget.

I enlighet med 2 kap. 3 § ska företaget ha interna regler med särskilda bestämmelser för krediter till en jävskrets, inklusive vilka personer som omfattas av jävskretsen. De interna reglerna ska innehålla riktlinjer för att bedöma om ett väsentligt ekonomiskt intresse finns.

Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund och Finansbolagens förening föreslår att bestämmelsen ska avgränsas till att enbart omfatta fysiska personer och att fasta gränsvärden i procent ska införas.

Finansinspektionen noterar att bestämmelsen i 8 kap. 5 § första stycket punkterna 1–3 och 5 LBF endast avser fysiska personer. Punkten 4, som omfattar annan aktie- eller andelsägare än staten med ett innehav som motsvarar mer än tre procent av hela kapitalet, kan avse både juridiska och fysiska personer. Finansinspektionen anser därför att även de juridiska personer som omfattas av 8 kap. 5 § punkten 6 LBF ska träffas av bestämmelsen i 8 kap. 3 § föreskrifterna. Finansinspektionen delar inte heller remissinstansernas synpunkt om att fasta gränsvärden ska införas. Vad som utgör ett väsentligt ekonomiskt intresse måste bedömas utifrån omständigheterna i varje enskilt fall. Även ekonomiska intressen som understiger de gränsvärden som remissinstanserna föreslår kan utgöra ett väsentligt ekonomiskt intresse för den enskilda personen.

Särskilda processer (8 kap. 4 §)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska ha särskilda processer och metoder för att identifiera, hantera, internt rapportera och kontrollera krediter till en jävskrets. Företagets processer och metoder ska göra det möjligt att sammanställa företagets krediter till jävskretsen, för både enskilda kredittagare och hela jävskretsen.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund och Finansbolagens förening* anser att det bör klargöras att styrelsen ska kunna fatta beslut om en limit, inom vilken styrelsen kan delegera beslutsrätten. Remissinstanserna föreslår att en ny bestämmelse införs där det framgår att styrelsen kan fatta rambeslut om att en sådan person eller anställd som har en ledande ställning ska kunna erbjudas tjänster inom ramen för företagets produktutbud på villkor som företaget normalt tillämpar utan att varje tjänst ska kräva särskilt beslut av styrelsen.

Finansinspektionens skäl: Av 8 kap. 4 § framgår att ett företag ska ha särskilda processer och metoder för att identifiera och hantera krediter till en jävskrets. Anledningen är att krediter till en jävskrets bör hanteras särskilt noggrant, eftersom det finns en risk att andra faktorer än företagets bedömning av återbetalningsförmågan och företagets kreditrisk spelar in när kreditrisker bedöms. För att undvika att jävskretsen särbehandlas på bekostnad av företaget, dess kunder eller någon annan, kan företaget exempelvis ha särskilda processer för att följa upp och rapportera när det förekommer avvikelser från företagets interna riktlinjer för kreditrisker.

Av 8 kap. 4 § framgår vidare att företagets processer och metoder ska göra det möjligt att sammanställa företagets krediter till jävskretsen, för såväl enskilda kredittagare som för jävskretsen i dess helhet. Syftet med bestämmelsen är att styrelsen, företagets kontrollfunktioner och Finansinspektionen ska kunna få en god överblick över företagets krediter till en jävskrets.

Av andra stycket i 8 kap. 4 § framgår att kreditprocessen ska vara organiserad så att ingen person deltar i hanteringen av ett ärende som gäller en närstående, en närståendes företag eller i andra fall när det kan finnas risk för jäv. Finansinspektionen framhåller att detta särskilt gäller kreditgivning till närståendes företag och privatpersoner som ska behandlas och kontrolleras med särskild aktsamhet. En liknande reglering finns i de allmänna råden om kreditriskhantering.

Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund och Finansbolagens förening anser att det bör klargöras att styrelsen ska kunna fatta beslut om en limit, inom vilken styrelsen kan delegera beslutsrätten. Av 8 kap. 6 § LBF framgår att det är styrelsen som ska behandla ärenden som rör tillhandahållande av tjänster till en jävskrets. Finansinspektionen anser inte att

ett sådant klagörande som remissinstanserna efterfrågar är förenligt med 8 kap. 6 § LBF. Däremot anser Finansinspektionen att ett beslut om en limit till en enskild kredittagare, där villkoren tydligt framgår i beslutet, som huvudregel kan betalas ut utan att ett nytt beslut fattas av styrelsen. Detta ligger i linje med definitionen av kreditbeslut, se avsnitt 2.3.2 om definitioner.

Förteckning (8 kap. 5 §)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företags förteckning över krediter till jävskretsen ska ge en god bild av företagets krediter till en jävskrets och åtminstone innehålla följande uppgifter:

- namn, befattning, make/maka/sambo, delägare/medlem, personnummer/organisationsnummer för kredittagare,
- produkttyp, limit, exponering, räntesats, amorteringsplan, säkerheter, belåningsvärde för säkerheter, löptid och
- datum för det senaste kreditbeslutet.

Remisspromemorian: Förslaget hade huvudsakligen samma innehåll. Begreppet ”eventuell medlåntagare” har tagits bort.

Remissinstanserna: Inga synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: En omständighet som framkommit i tillsynen är att uppgifterna i företagets förteckning över jävskrediter varierar. I vissa fall ger förteckningen ingen helhetsbild av krediterna och villkoren för dessa. I 8 kap. 5 § finns därför en bestämmelse som anger att förteckningen ska ge en god bild av företagets krediter till en jävskrets och vilka uppgifter som ska framgå av förteckningen. I kravet på att förteckningen ska ge en god bild av företagets krediter till en jävskrets ligger att förteckningen ska vara i ett sådant format att både företagets kontrollfunktioner och Finansinspektionen kan få en helhetsbild av nämnda krediter.

Begreppet ”eventuell medlåntagare” har tagits bort eftersom en medlåntagare i sig är en kredittagare och därför redan omfattas av bestämmelsen.

4 Regleringens konsekvenser

4.1 Allmänt om konsekvensanalysen

Finansinspektionen är enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning skyldig att redogöra för de konsekvenser som följer av de föreskrifter som myndigheten föreslår. *Regelrådet* har i sitt remissvar granskat konsekvensanalysen och funnit att den uppfyller kraven i 6 och 7 §§ samma förordning.

Finansinspektionen redogör nedan för de väsentliga konsekvenser som regleringen bedöms få för samhället, konsumenterna, företagen och myndigheten själv. I avsnitt 4.1 redogörs för remissinstansernas synpunkter på konsekvensanalysen och Finansinspektionens bemötande av dessa.

Finansinspektionen bedömer att den största skillnaden mellan föreskrifterna och de allmänna råden om kreditriskhantering är att de nya föreskrifterna innebär en tydligare reglering inom följande områden:

- kreditprövning,
- krediter till en jävskrets,
- krediter med landrisk, och
- krediter i utländsk valuta.

Kostnadsuppskattning

Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund, Finansbolagens förening och *Svenska kreditföreningen* anser att tidsåtgången och kostnaderna för att genomföra de förändringar som de nya föreskrifterna innebär har underskattats i konsekvensanalysen. Enligt remissinstanserna kommer det att ta tid att anpassa sig till de nya kraven och innebära väsentligt högre kostnader, inte minst för att förändra företags it-system.

Näringslivets regelnämnd anser att kostnaderna har underskattats kraftigt i konsekvensanalysen. Remissinstansen menar att Finansinspektionen har bortsett från att översyn av interna regler är kopplad till it-system. En förändring och utveckling av it-system kan ta mycket tid. När det gäller utbildningskostnader bedöms översyn av interna regler ta mycket längre tid än 100 timmar för en större bank. Vidare ska kostnaderna i konsekvensanalysen inte ställas i relation till de intäkter som kreditverksamheten genererar för företagen. Kostnaden ska i stället mätas mot dess effektivitet när det gäller att uppfylla målet, anser Näringslivets regelnämnd.

Med anledning av remissinstansernas synpunkter på tidsåtgång och kostnader har Finansinspektionen ökat uppskattningarna för it-kostnader med 50 procent.

I kostnadsberäkningarna i konsekvensanalysen har Finansinspektionen utgått från att storbankerna följer de allmänna råden och att 90 procent av de mindre

företagen gör det. Finansinspektionens bedömer att en stor andel av kreditinstituten under tillsyn följer de allmänna råden i viss utsträckning, men att det finns delar av de allmänna råden där efterlevnaden kan förbättras. Om Finansinspektionen har underskattat efterlevnaden av de allmänna råden, så kan kostnadsuppskattningarna ha underskattats. De utökade kostnaderna kommer i så fall främst drabba de företag som inte följer de allmänna råden, det vill säga de företag som Finansinspektionen vill se förändra sin kreditriskhantering.

Näringslivets regelnämnd anser att kostnaden ska mätas mot dess effektivitet när det gäller att uppfylla målet. Finansinspektionen håller med om att en sådan jämförelse är att föredra. Syftet med föreskrifterna är att förbättra kreditriskhanteringen i företagen för att skapa förutsättningar för stabila företag. Genom att skapa förutsättningar för stabila företag kan åtgärden i förlängningen bidra till att stärka stabiliteten i det finansiella systemet. Finansinspektionen förväntar sig att föreskrifterna kommer att göra det lättare att uppfylla målet om att skapa förutsättningar för stabila företag. Finansinspektionen anser dock att det är svårt att mäta kostnaderna mot föreskrifternas förväntade effektivitet.

Konkurrenspåverkan

Svenska kreditföreningen frågar sig om Finansinspektionen har underskattat risken för konkurrenspåverkan. Enligt remissinstansen finns det skäl att anta att det krävs utbildning av personal och att det kommer att innebära en förhållandevis större ekonomisk börda för de små företagen.

Regelrådet anser att promemorian innehåller relevant information om konkurrensförhållanden, men att den i vissa fall är motsägelsefull. En mycket stor andel av de totalt ökande löpande kostnaderna har antagits påverka endast en femtedel av företagen. Detta är visserligen en kostnad som följer av att företagen i dag, helt eller delvis, inte antas följa allmänna råd. Eftersom de allmänna råden inte är bindande är det svårt att på ett entydigt sätt se en sådan effekt då den endast träffar den som inte följer råden. Regelrådet påpekar också att om de mindre företagen i utgångsläget redan har en viss konkurrensnackdel till följd av att det redan finns ett komplext regelverk hade det varit värdefullt om detta hade nämnts. Redovisningen av konkurrensförhållandena är bristfällig, anser Regelrådet.

Med anledning av remissinstansernas synpunkter utvecklar Finansinspektionen redovisningen av konkurrensförhållandena i avsnitt 4.3.9 om konsekvenser för konkurrensen.

Makrotillsyn

Riksrevisionen anser att förslaget delvis är en makrotillsynsåtgärd och att Finansinspektionen därför, som tillägg till nuvarande konsekvensanalys, borde ha genomfört en kvantitativ, så kallad top down-analys, inriktad på systemrisk och åtgärdens bidrag till den finansiella stabiliteten.

Som nämns i avsnitt 2.2 anser Finansinspektionen att syftet med de nya föreskrifterna är att förbättra kreditriskhanteringen i kreditinstitut och värdepappersbolag för att skapa förutsättningar för stabila företag. Åtgärden kan i förlängningen bidra till att stärka stabiliteten i det finansiella systemet. Det innebär dock inte att den ska ses som en makrotillsynsåtgärd. Finansinspektionen anser, till skillnad från Riksrevisionen, att det därför inte finns någon anledning att utöka konsekvensanalysen.

Ikraftträdande

Föreskrifterna och de allmänna råden om kreditriskhantering träder i kraft den 1 mars 2019.

Enligt det remitterade förslaget skulle föreskrifterna träda i kraft den 1 augusti 2018. *Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund* och *Finansbolagens förening* anser att det är orimligt att föreskrifterna ska träda i kraft redan då. Remissinstanserna anser att det bör ske tidigast vid årsskiftet 2018/19.

Finansinspektionen beaktar remissinstansernas synpunkter och skjuter fram ikraftträdandet till den 1 mars 2019.

4.2 Konsekvenser för samhället och konsumenterna

Att företag har en god kreditriskhantering och tar välgrundade beslut gynnar både kredittagaren, företaget och samhället i stort. Mot den bakgrunden och med hänsyn till den stora betydelse som kreditriskhanteringen har – inte bara för de enskilda instituten utan även för samhället och den finansiella stabiliteten i stort – är det motiverat med en mer detaljerad reglering på detta område.

Finansinspektionen bedömer att en effektiv och tydlig kreditriskhantering bidrar till en ökad stabilitet och ett större förtroende för företagen. I förlängningen bedöms det bidra till ett mer välfungerande och stabilare finansiellt system i Sverige. Att de finansiella företagen är stabila ökar företagens förutsättningar för att bevilja nya krediter och är även en förutsättning för att företagen ska kunna uppfylla sina åtaganden gentemot konsumenterna. En väl fungerande tillgång till krediter bidrar till tillväxten i samhället och till kredittagares möjligheter att planera och ordna sin ekonomi.

Bestämmelserna om prövning av kredit i en annan valuta än den som kredittagaren har sin huvudsakliga intjäning i, och krav på att kredittagaren ska få adekvat information om riskerna med en sådan kredit, syftar framför allt till att skydda konsumenten från att ta alltför stora valutarisker.

Föreskrifterna innebär tydligare regler för att hantera krediter till en jävskrets. Ändamålet med bestämmelserna är att begränsa situationer där det kan förekomma att företag tar ovidkommande hänsyn till följd av personliga eller

ekonomiska förhållanden. Syftet med jävsbestämmelserna är även att se till att ett företag inte använder statligt garanterade medel till jävskretsens egna behov. Exempelvis ska en kredit inte beviljas i sådan omfattning eller på sådana villkor att det finns anledning att befara att kreditgivningen utnyttjas på ett otillbörligt sätt. Både samhället i stort och konsumenterna vill att hanteringen av jävskrediter ska ske med full objektivitet. Bestämmelserna om jävskrediter ska alltså tillgodose både aktieägarnas och övrigas intresse av att veta att jävskretsen inte särbehandlas på bankens bekostnad.

De ökade kostnader som de nya reglerna kan innebära för enskilda företag, och som i slutändan kan belasta konsumenterna i form av högre priser, ska ställas mot risken för ökade kreditförluster på grund av brister i kreditriskhanteringen. Finansinspektionen bedömer att de positiva följder som kommer av att föreskrifterna ställer krav på att företagen ska agera på ett ansvarsfullt och långsiktigt sätt, överväger eventuella kostnadsökningar för vissa företag. Ansvarsfulla och långsiktiga företag bidrar till att upprätthålla konsumenternas och samhällets förtroende för företagen.

4.3 Konsekvenser för företagen

4.3.1 Berörda företag

Föreskrifterna om hantering av kreditrisker berör kreditinstitut, det vill säga bankaktiebolag, sparbanker, medlemsbanker, kreditmarknadsbolag och kreditmarknadsföreningar. Värdepappersbolag kommer att beröras av delar av föreskrifterna. De nya föreskrifterna riktar sig inte, till skillnad från de allmänna råden om kreditriskhantering, till värdepappersinstitut. Detta eftersom värdepappersinstitut omfattar filialer till utländska institut, enligt en definition i LV. Att rikta föreskrifterna till kreditinstitut och värdepappersbolag överensstämmer även med utformningen av Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om hantering av operativa risker samt Finansinspektionens föreskrifter om ersättningssystem i kreditinstitut, värdepappersbolag och fondbolag med tillstånd för diskretionär förvaltning.

De företag som berörs av föreskrifterna är cirka 90 banker inklusive sparbankerna, 35 kreditmarknadsbolag och 110 värdepappersbolag. Även kreditmarknadsföreningar berörs. Det finns dock inga sådana föreningar under Finansinspektionens tillsyn för närvarande. I tabellen nedan finns en översikt över berörda företag, hur de benämns i denna promemoria och hur Finansinspektionen bedömer att de olika företagen påverkas av föreskrifterna. Kostnaderna för företagen beskrivs närmare i följande avsnitt.

Översikt berörda företag			
Företag	Benämning i pm	Antal	Kostnadspåverkan
Storbanker	Stora företag	4	Låg till medel
Övriga banker	Små företag	86	Låg till medel
Kreditmarknadsbolag	Små företag	35	Låg till medel
Värdepappersbolag	Värdepappersbolag	110	Låg alt. minskad

Av de berörda företagen är det framför allt kreditinstitut som har en omfattande kreditverksamhet. De fyra storbankskoncernerna Nordea, Skandinaviska Enskilda Banken (SEB), Svenska Handelsbanken och Swedbank, har mycket omfattande kreditverksamheter och är verksamma på flera marknader. Storbankskoncernerna har en dominerande marknadsandel av kreditgivningen i Sverige, medan övriga kreditinstitut står för i princip resterande kreditgivning. Värdepappersbolagen driver en mycket begränsad kreditgivningsverksamhet.

Som framgår av avsnitt 2.3.1 om föreskrifternas tillämpningsområde omfattas värdepappersbolag enbart av de delar som handlar om identifiering och mätning av kreditrisker. Orsaken till detta är att den kreditgivningsverksamhet som värdepappersbolag driver är betydligt mer begränsad än kreditinstitutets verksamhet.

Om ett kreditinstitut driver värdepappersrörelse ska föreskrifterna även tillämpas på den verksamheten. Bakgrunden till detta ställningstagande är densamma som i Finansinspektionens beslutspromemoria med FI Dnr 11-5610, som publicerades när SRK infördes.

Finansinspektionens generella bedömning är att föreskrifterna kommer att medföra en ökning av både administrativa kostnader, andra engångskostnader och löpande kostnader för företagen. För värdepappersbolag kan dock kostnaderna komma att minska. Kostnaderna bedöms generellt sett vara större för företag med omfattande, gränsöverskridande eller diversifierad kreditverksamhet än för företag som har en mindre omfattande eller homogen kreditportfölj. Kostnadsökningen beror också på i vilken omfattning de allmänna råden följs. Finansinspektionen har i kostnadsberäkningarna utgått från att alla de stora företagen följer de allmänna råden och att 90 procent av de små gör det.

4.3.2 Konsekvenser för små företag

Konsekvenserna för små företag bedöms generellt sett vara mindre än för större företag med omfattande, gränsöverskridande eller diversifierad kreditverksamhet. Konsekvenserna för små företag bedöms bland annat bero på omfattningen av och inriktningen på företagets kreditverksamhet och hur företagets befintliga processer, metoder och system för att hantera kreditrisker ser ut. Finansinspektionen bedömer att små företag överlag har en relativt homogen kreditverksamhet.

Finansinspektionen bedömer att små företag kan få en relativt tyngre kostnadsbörda eftersom vissa av kostnaderna inte nödvändigtvis är proportionerliga i förhållande till verksamhetens storlek. Ett område där små företag bedöms kunna få relativt större kostnadsökningar är it-området. Kostnaderna för att se över, eventuellt uppdatera och köpa in it-system bedöms variera beroende på kreditverksamhetens omfattning och komplexitet, samt hur modernt och flexibelt företagets befintliga it-system är.

För små företag kan en ökning av arbetsbördan och kostnaderna vara mer påtaglig eftersom resurserna, både de organisatoriska och de finansiella, kan vara begränsade jämfört med hur det ser ut på större företag. En skillnad mellan ett stort och ett litet företag är ofta att mindre företag behöver skaffa den kompetens som reglerna kräver, medan större företag ofta redan har kompetensen inom organisationen. Ett mindre företag kan behöva öka personalstyrkan eller upphandla kompetensen externt. Å andra sidan kan ökningen av arbetsbördan och kostnaderna begränsas av att verksamheten inte är alltför omfattande eller gränsöverskridande.

Trots att en konsekvens av föreskrifterna är en relativt högre kostnadspåverkan för små företag, bedömer Finansinspektionen att regleringen inte får någon större negativ påverkan på konkurrensen. De små företagen träffas i dag av en mängd olika regelverk, och föreskrifterna bedöms vara en relativt liten del av det sammanlagda regelverket. Vidare bedömer Finansinspektionen att de ökade kostnaderna som föreskrifterna medför kommer att vara små jämfört med de intäkter som kreditverksamhet genererar för företagen.

4.3.3 Särskild hänsyn till små företag

Finansinspektionen har vid utformningen av reglerna tagit viss hänsyn till små företag. I avsnitt 2.4 redogörs närmare för proportionalitetsprincipen, som Finansinspektionen kommer att tillämpa i samband med dessa föreskrifter. Det innebär exempelvis att företaget kan ta hänsyn till verksamhetens art, omfattning och komplexitet när det utformar processer, metoder, system och interna riktlinjer för kreditriskhantering. Finansinspektionen har utöver ovanstående inte tagit någon hänsyn till små företag i utformningen av föreskriftsutkastet, eftersom en god hantering av kreditrisker är betydelsefull oavsett företagets storlek.

Finansinspektionen avser även att i sin tillsyn ta hänsyn till det enskilda företagets kreditriskverksamhet. Om ett företag exempelvis inte har börjat, eller har för avsikt att börja, lämna krediter eller pantsätta säkerheter i utländsk valuta kommer Finansinspektionen inte att kräva att företaget tar fram processer och metoder för att hantera risker med utlåning för utländsk valuta.

4.3.4 Konsekvenser för värdepappersbolag

För värdepappersbolag bedöms de nya föreskrifterna medföra små eller inga

merkostnader eftersom dessa företag har en ringa kreditverksamhet. För vissa värdepappersbolag kan föreskrifterna till och med innebära minskade kostnader eftersom värdepappersbolag omfattades av samtliga delar av de allmänna råden om kreditriskhantering, medan de endast omfattas av delar av föreskrifterna.

För värdepappersbolag gäller endast bestämmelserna i 3 kap. 1 § första stycket 7, 3 kap. 1 § andra stycket och 3 kap. 2 § första stycket i föreskrifterna. Liknande bestämmelser fanns i de allmänna råden om kreditriskhantering. Finansinspektionen bedömer att värdepappersbolagen i dag har processer och metoder för att identifiera och mäta kreditrisker.

4.3.5 Kostnader för företagen

Finansinspektionen bedömer att det framför allt är reglerna om kreditprövning och krediter till en jävskrets som kommer att leda till förändringar för företagen. Bakgrunden till detta är att föreskrifterna innebär mer specificerade regler för bland annat kreditprövning och krediter till en jävskrets. I vilken mån företag behöver vidta åtgärder för att anpassa sig till de nya reglerna kommer dock att variera beroende på hur företagets rutiner och processer ser ut i dag.

I följande avsnitt redogör Finansinspektionen för områden som företagen behöver se över och vilka kostnader det kan medföra. Kostnaderna är uppdelade i administrativa kostnader, övriga engångskostnader och löpande kostnader.

4.3.6 Administrativa kostnader

Finansinspektionen bedömer att föreskrifterna kommer att medföra administrativa kostnader när företaget behöver se över och eventuellt förändra sina interna riktlinjer, processer, system och interna utbildningar.

De regler som gäller krediter med landrisk och krediter i utländsk valuta kommer framför allt att innebära svagt ökade administrativa kostnader för de företag som har sådana krediter, framför allt storbankerna samt ett par små företag. Finansinspektionen bedömer att dessa företag redan i dag uppfyller kraven och att förtydligandena i föreskrifterna inte kommer att innebära någon förändrad praxis eller några nämnvärda kostnader.

Reglerna som gäller företagets styrning och ansvar samt identifiering och mätning av kreditrisker, kan för vissa företag medföra ökade kostnader. Finansinspektionen bedömer att berörda företag kommer att behöva gå igenom kreditprocessen, kreditriskhanteringen, interna riktlinjer och andra delar av verksamheten för att kartlägga vilka förändringar som är nödvändiga för att säkerställa att de följer de nya bestämmelserna. Föreskrifterna väntas inte medföra behov av någon ytterligare rapportering till Finansinspektionen.

Företagen behöver se över att beslutade riskpapper och riskstrategier för kreditrisker uppfyller de nya kraven. Finansinspektionen bedömer att

merparten av de berörda företagen redan uppfyller kraven då liknande regler finns i de allmänna råden om kreditriskhantering. Kostnaderna för översynen bedöms vara begränsade och främst drabba de företag som inte följer de allmänna råden. Finansinspektionen bedömer att det tar 5–20 timmar att se över riskkaptiten och riskstrategin för kreditrisker. Kostnaden bedöms variera beroende på kreditverksamhetens omfattning och komplexitet.

Finansinspektionen bedömer att översynen kan genomföras utan externa resurser. Timkostnaden uppskattas till 1 300 kronor, vilket innebär att kostnaden för ett företag att se över och eventuellt förändra riskkaptiten och riskstrategin för kreditrisker bedöms bli mellan 6 500 och 26 000 kronor.

Företagen behöver se över delar av sina interna regler för hantering av kreditrisker. Finansinspektionen bedömer att företagens interna regler i stor utsträckning redan omfattar de krav som har förtydligats eller lagts till, men att ändringarna kan innebära omformuleringar eller tillägg i reglerna i varierande grad. Finansinspektionen bedömer att det tar 20–40 timmar att se över och eventuellt uppdatera interna regler. Anledningen till att intervallet är så stort är att omfattningen och utformningen av företagens interna regler för att hantera kreditrisker skiljer sig åt beroende på hur omfattande och komplex kreditverksamheten är. Finansinspektionen bedömer att översynen kan genomföras utan externa resurser. Timkostnaden uppskattas till 1 300 kronor, vilket gör att kostnaden för ett företag att uppdatera eller utveckla interna regler bedöms bli mellan 26 000 och 52 000 kronor. Kostnaden bedöms bland annat bero på omfattningen av interna regler.

Företagen kan behöva förändra kreditprocessen något för att uppfylla de nya kraven på kreditriskhantering, kreditprövning och krediter med förhöjd risk. I vilken mån företagen kommer att behöva förändra rutiner och processer beror bland annat på hur de allmänna råden om kreditriskhantering följs och på omfattningen av och inriktningen på den kreditverksamhet som drivs. Finansinspektionen bedömer att det i genomsnitt tar 10–80 timmar att se över och eventuellt förändra delar av kreditprocessen. Anledningen till att intervallet är så stort är att kreditprocessen i olika företag skiljer sig åt beroende på kreditverksamhetens omfattning och komplexitet. Finansinspektionen bedömer att översynen för de flesta företag kan genomföras utan externa resurser. Timkostnaden uppskattas till 1 300 kronor, vilket gör att kostnaden för ett företag att förändra kreditprocessen bedöms bli mellan 13 000 och 104 000 kronor.

Finansinspektionen bedömer att engångskostnader kommer att uppstå eftersom företagen behöver se över och eventuellt förändra metoder, processer och it-system för att löpande kunna identifiera, mäta, internt rapportera och kontrollera kreditrisker på olika nivåer i företaget och ur olika perspektiv. Hur stora kostnaderna blir beror på kreditverksamhetens omfattning och komplexitet samt vilka metoder, processer och system företaget har. Kostnaderna bedöms kunna bli större om företagen har en diversifierad kreditverksamhet, exempelvis med verksamhet i flera länder och när kreditrisker uppstår i många olika produkter. Finansinspektionen bedömer att det tar 6–60

timmar att se över och eventuellt uppdatera ett företags it-system. Finansinspektionen bedömer att översynen kan komma att genomföras både med interna och externa resurser. Timkostnaden har uppskattats till 1 300 kronor, vilket gör att kostnaden för ett företag bedöms bli mellan 7 800 och 78 000 kronor.

Föreskrifterna innehåller regler om hantering av krediter till en jävskrets. Finansinspektionen bedömer att företag i stor utsträckning redan har de processer som behövs för att uppfylla de övergripande reglerna som finns i 8 kap. 5 § LBF. Det finns dock olika tolkningar av jävskretsens omfattning, av vad som avses med väsentligt ekonomiskt intresse och av vad en jävsförteckning ska innehålla. Därför innehåller föreskrifterna mer specificerade regler om hantering av jävskrediter. Följaktligen bedömer Finansinspektionen att företagen kan behöva anpassa interna regler, processer och metoder på detta område. Kostnaderna för att göra detta bedöms sammantaget vara obetydliga för företagen. Finansinspektionen bedömer att det tar 10–20 timmar att se över och uppdatera processer och rutiner för krediter till en jävskrets. Timkostnaden har uppskattats till 1 300 kronor, vilket gör att kostnaden för ett företag bedöms bli mellan 13 000 och 26 000 kronor beroende på hur företagets befintliga interna regler, processer och metoder är utformade.

De delar i föreskrifterna som berör sund riskkultur för kreditrisker har utformats i linje med bestämmelserna i de allmänna råden om kreditriskhantering. Kostnaderna uppskattas bli försumbara eftersom merparten av de berörda företagen bedöms följa de allmänna råden i dessa delar.

Administrationskostnaderna för företagen blir som mest 286 000 kronor per företag, enligt vad Finansinspektionen uppskattar. De totala administrationskostnaderna för samtliga företag bedöms uppgå till mellan 8,4 och 12,6 miljoner kronor. Kostnaderna kommer framför allt att bäras av kreditinstituten (125 stycken), eftersom föreskrifterna bedöms medföra mycket begränsade kostnader för värdepappersbolagen. Engångskostnaden uppskattas bli mindre för mindre kreditinstitut, men kan ändå innebära en större börda i förhållande till företagets omsättning.

4.3.7 Övriga engångskostnader

Förutom administrativa kostnader kan föreskrifterna leda till ökade engångskostnader för personal, inköp av it-system och konsulttjänster samt för att genomföra utbildningar. Finansinspektionen bedömer att detta arbete tar någonstans mellan 0–20 timmar och att det skulle kosta mellan 0 och 100 000 kronor beroende på företagets storlek, kreditverksamhetens omfattning och komplexitet. De totala övriga engångskostnaderna för samtliga företag uppskattas till mellan 1,0 och 1,4 miljoner kronor. Finansinspektionen bedömer att dessa kostnader framför allt kommer att bäras av de små företagen.

Övriga engångskostnader bedöms bli högre om företagen behöver uppdatera eller på sikt byta ut sina it-system. Finansinspektionen bedömer att merparten

(över 90 procent) av företagen har system som klarar av att identifiera och mäta kreditrisker ur olika perspektiv. Finansinspektionen har inte uppskattat eventuella engångskostnader för it-system, eftersom kostnaderna varierar beroende på hur omfattande och komplexa systemen är. En investering i it-system medför också andra svårskattade kostnader som till exempel utvecklings- och konsultkostnader.

Finansinspektionen bedömer att föreskrifterna inte kommer att få några större verksamhetsmässiga konsekvenser. Anledningen är att företagen redan har processer, metoder och system för kreditriskhantering och att föreskrifterna innebär mindre justeringar i relation till företagets samtliga delar av kreditriskhanteringen.

4.3.8 *Löpande kostnader*

Enligt föreskrifterna ska ett beslut om att förändra ett företags riskaptit föregås av en skriftlig analys. Dessutom ska effekterna av en genomförd förändring av riskaptiten följas upp och utvärderas. Finansinspektionens uppskattning är att det tar 4–80 timmar varje gång som företaget förändrar sin riskaptit. Antalet timmar beror på hur ofta ett företag förändrar sin riskaptit, hur omfattande förändringen är samt om företaget har etablerade rutiner och processer för att förändra riskaptiten för kreditrisker. Finansinspektionen bedömer att det tar 4–80 timmar att se över och uppdatera processer och rutiner för att följa upp och utvärdera en förändrad riskaptit. Timkostnaden har uppskattats till 1 300 kronor, vilket gör att kostnaden för ett företag blir mellan 5 200 och 104 000 kronor per år.

Finansinspektionen bedömer att de löpande kostnaderna huvudsakligen kommer att bero på utökade personal- och it-resurser, inklusive konsulttjänster. Finansinspektionen har svårt att uppskatta kostnaderna eftersom de beror på flera faktorer, bland annat hur företagens it-system och övriga resurser ser ut i dag. Finansinspektionen uppskattar att de löpande kostnaderna för it-system kommer att öka med mellan 40 520 kronor och 2,1 miljoner kronor per år. Kostnaden bedöms bero på hur omfattande och komplex kreditverksamheten är, samt hur modernt och flexibelt företagets befintliga it-system är.

Finansinspektionen uppskattar att kostnaden för att anställa personal med kreditkompetens blir i genomsnitt 80 000 kronor per person och månad. Finansinspektionen bedömer att merparten av kreditinstituten i hög utsträckning följer de allmänna råden om kreditriskhantering och har den personal med kreditkompetens som behövs för att uppfylla det nya regelverket. Finansinspektionen har i beräkningarna antagit att en femtedel av kreditinstituten, framför allt de mindre, behöver utöka sina personalresurser. Personalkostnaderna för dessa bolag kommer därför att öka med uppskattningsvis upp till 960 000 kronor per år.

De totala löpande kostnaderna bedöms bli mellan 58 720 kronor och 3,1 miljoner kronor per år. Den ökade nivån av löpande kostnader för samtliga

företag bedöms uppgå till mellan 35,0 och 52,5 miljoner kronor per år, varav personalkostnaderna bedöms ligga på 24,0 miljoner kronor per år (80 000 kronor x 1/5 x 125 x 12).

4.3.9 Konsekvenser för konkurrensen

Små företag har redan i utgångsläget en viss konkurrensnackdel till följd av det komplexa regelverk som finns. Dessa företag drabbas därtill ofta hårdare av ny reglering eftersom en relativt sett större andel av företagets resurser måste användas till att följa reglerna. De små företagen saknar också i större utsträckning själva den kompetens som behövs enligt regelverken och kan behöva anlita konsulter.

Finansinspektionen har senarelagt det planerade ikraftträdandet, vilket även har gett företagen längre tid att anpassa sig till de nya reglerna. Finansinspektionen anser att detta bör begränsa företagens behov av att anlita konsulter, vilket i sin tur bör leda till mindre kostnadsökningar för såväl små som stora företag.

Trots att kostnadspåverkan varierar mellan olika företag, bedömer Finansinspektionen att regleringen inte får någon större negativ påverkan på konkurrensen. De berörda företagen träffas i dag av en mängd olika regelverk och föreskrifterna bedöms vara en relativt liten del av det sammanlagda regelverket. Vidare bedömer Finansinspektionen att de ökade kostnader som föreskrifterna innebär för små och stora företag bedöms vara små jämfört med de intäkter som kreditverksamhet genererar för företagen.

I föreskrifterna finns i vissa bestämmelser en möjlighet för ett företag att beakta sin verksamhets art, omfattning och komplexitet när de anpassar sig till regelverket. Exempel på detta är möjligheten för ett företag att anpassa sina processer, metoder, system och interna riktlinjer till verksamhetens art, omfattning och komplexitet. Samtidigt som reglerna innebär krav på företaget, ger denna proportionalitetsprincip ett visst utrymme för att tillämpa en regel utifrån sina egna förutsättningar. Därmed ges möjlighet till skillnader mellan företagen, och att risken för att mindre företag drabbas hårdare minskar.

Det ska också framhållas att en viss obalans i konkurrensen kan uppstå i och med att filialer till utländska kreditinstitut inte omfattas av föreskrifterna. I dag finns det 28 filialer till utländska kreditinstitut i Sverige. De utländska kreditinstituten omfattas av tillsynskrav i sina respektive hemländer.

Vidare bedömer Finansinspektionen att föreskrifterna inte nämnvärt kommer att försvåra för nya aktörer att komma in på marknaden. I vissa delar, exempelvis hantering av krediter till en jävskrets, kan föreskrifterna till och med underlätta för både nya och befintliga aktörer.

Finansinspektionen bedömer att fler företag kommer att följa de allmänna råden när de görs om till föreskrifter. Det kan vara positivt i konkurrenshänseende för dem som i dag följer regelverket.

4.4 Konsekvenser för kreditförsörjningen i ekonomin

Det övergripande syftet med föreskrifterna är att säkerställa att kreditinstitut och värdepappersbolag har en god kreditriskhantering och tar välgrundade kreditbeslut, vilket gynnar både kredittagaren, företaget och samhället i stort. Finansinspektionen bedömer att en effektiv och tydlig kreditriskhantering bidrar till en ökad stabilitet och ett större förtroende för kreditgivarna. I förlängningen bedöms detta verka för ett mer välfungerande och stabilare finansiellt system i Sverige. Att kreditgivarna är stabila ökar deras förutsättningar att möta samhällets behov av en jämn och säker kreditgivning till hushåll och företag. Det gäller både när den svenska ekonomin går starkt och när störningar inträffar. Det är också en förutsättning för att de ska kunna uppfylla sina åtaganden gentemot kredittagarna.

I kapitel 2 i föreskrifterna finns bestämmelser om ett företags riskaptit och riskstrategi för kreditrisker. Bestämmelserna innehåller krav på ett företags interna hantering av kreditrisker, till exempel står det att företaget ska analysera, utvärdera och följa upp beslutad riskaptit och riskstrategi. Syftet med reglerna är att företag ska ha god kännedom om kreditriskerna i sin verksamhet. Finansinspektionen bedömer att de aktuella bestämmelserna inte kommer att påverka kreditförsörjningen negativt eftersom de inte ställer några krav som begränsar företagets omfattning eller inriktning på den samlade kreditrisken. Finansinspektionen bedömer att bestämmelserna i sig inte kommer att leda till att företagen fastställer lägre riskaptiter eller striktare riskstrategier för kreditrisker.

Kapitel 3 innehåller bestämmelser om att ett företag ska ha processer, metoder och system för att identifiera och mäta kreditrisker. Reglerna syftar till att säkerställa att företaget har god kontroll över de kreditrisker som uppstår eller kan uppstå i verksamheten. En bristande identifiering och mätning av kreditrisker kan leda till att företaget inte vidtar tillräckliga kreditriskreducerande åtgärder, underskattar behovet av nedskrivningar eller har ett för lågt kapitalkrav för kreditrisker. Detta kan i sin tur innebära en högre risk för framtida kreditförluster och vara ett hinder för att omstrukturera krediter eller sälja tillgångar. En bristfällig identifiering och mätning av kreditrisker kan i längden bidra till minskad utlåning eftersom höga kreditförluster tar stora personalresurser i anspråk, samtidigt som de minskar företagets kapital. Finansinspektionen bedömer därför att bestämmelserna i kapitel 3 kommer att ha en positiv inverkan på kreditförsörjningen.

I kapitel 4 och 5 finns bestämmelser om kreditprövning och kreditbeslut. Syftet med reglerna är att de personer som fattar kreditbeslut ska ha tillräcklig erfarenhet och kreditkompetens samt ha det beslutsunderlag som behövs för att fatta välgrundade beslut. Finansinspektionen bedömer att bestämmelserna i kapitel 4 och 5 inte kommer att påverka kreditförsörjningen negativt. Reglerna om kreditprövning väntas inte leda till någon omfattande förändring av företagets kreditgivningsprocesser. Finansinspektionen förväntar sig dock att en del företag kommer att förbättra sina kreditgivningsprocesser. En förbättrad

kreditprövning kan i vissa fall leda till att företagen inte beviljar lika stora krediter som tidigare, att de avslår fler krediter eller att de förändrar kreditvillkoren. Finansinspektionen ser fördelar med en sådan förändring, eftersom kreditens storlek och villkor ska anpassas till den kreditökandes ekonomiska status. Detta är positivt både ur ett konsumentskyddsperspektiv och ur ett finansiellt stabilitetsperspektiv.

I föreskrifterna finns även ett kapitel med bestämmelser om krediter med förhöjd risk. Syftet med reglerna är att ett företag tidigt ska identifiera och hantera krediter med förhöjd risk. Finansinspektionen bedömer att de aktuella bestämmelserna inte kommer att påverka kreditförsörjningen negativt. Att snabbt identifiera och hantera krediter med förhöjd risk förbättrar företagets möjlighet att vidta åtgärder för att minska kreditrisken. Stora volymer av krediter med förhöjd risk kan tynga ned ett företags finansiella ställning och minska dess utlåningskapacitet. För det första genererar krediter med förhöjd risk i många fall lägre inkomster än vad presterande lån gör och riskerar även att leda till kreditförluster. För det andra tar krediter med förhöjd risk stora resurser i anspråk, både finansiella och organisatoriska.

Sammanfattningsvis bedömer Finansinspektionen att föreskrifterna och de allmänna råden inte kommer att försämra kreditförsörjningen i ekonomin. Syftet med föreskrifterna är att säkerställa att företagen har kontroll över sina kreditrisker. Det skyddar företagets finansiella ställning i tider av stress och ökar deras utlåningsförmåga.

Sveriges riksbank delar Finansinspektionens bedömning om att de föreslagna föreskrifterna och allmänna råden inte kommer att försämra kreditförsörjningen i ekonomin. Om något, menar Riksbanken att förslaget kan förbättra de finansiella företagens utlåningsförmåga i sämre tider.

Finansbolagens förening, Sparbankernas Riksförbund och Svenska Bankföreningen tycker inte att promemorian förmår belysa effekterna på ekonomin i samhället, och särskilt inte effekterna på kreditgivningen till små och medelstora företag. Man anser att Finansinspektionen inte fokuserar tillräckligt på de ökade kostnader som kan uppstå för små och medelstora företag, när bankerna kan komma att begära mer utförliga underlag för sin kreditprövning. Sammantaget anser därför organisationerna att det presenterade underlaget inte är tillräckligt för att i dagsläget motivera behovet av en skärpt reglering i form av föreskrifter, eller behovet av att påskynda ett ikraftträdande av sådana föreskrifter.

Finansinspektionen vidhåller den uppfattning som anges ovan och som delas av Sveriges riksbank. Beträffande kreditgivningen till små och medelstora företag vill Finansinspektionen betona att föreskrifterna och de allmänna råden i denna fråga endast förtydligar de mer allmänt hållna bestämmelserna i 8 kap 1 och 2 §§ LBF, där det framgår att ett kreditinstitut endast får bevilja en kredit om förpliktelseerna på goda grunder kan förväntas bli fullgjorda, samt att den som fattar beslut i ett ärende ska ha tillräckligt beslutsunderlag för att bedöma

riskerna med att bevilja krediten. Finansinspektionen hänvisar även till vad som anförs ovan under avsnitt 4.3.3.

Sveriges advokatsamfund anser att det vore önskvärt att Finansinspektionen i denna del av konsekvensanalysen även redogör för hur och när reglerna kommer att utvärderas. Advokatsamfundet vill också att Finansinspektionen redogör för vilken metod myndigheten har använt för att göra analysen och vilket material den grundas på.

Finansinspektionen följer och analyserar löpande utvecklingen på den svenska kreditmarknaden. Utfallet av de analyser som kan vara av allmänt intresse publiceras. Utvärdering av den aktuella regleringens eventuella effekter beräknas tidigast kunna ske ett till två år efter ikraftträdandet.

Finansinspektionens analys grundar sig dels på ovan nämnda interna analyser, dels på analyser som genomförts av internationella organ som till exempel Europeiska rådet⁹, ESRB¹⁰ och Financial Stability Institute¹¹. Finansinspektionen deltar även i det internationella arbetet inom EBA, ESRB med flera. Finansinspektionens analys har även grundat sig på underlag som delats inom detta arbete men som inte publicerats.

4.5 Konsekvenser för Finansinspektionen

För Finansinspektionen innebär föreskrifterna en tydligare kravbild, vilket gör tillsynen effektivare. Genom att införa specificerade föreskrifter som är bindande kommer förutsättningarna för Finansinspektionens tillsyn att förtydligas, exempelvis när det gäller kreditprövning och krediter till en jävskrets.

Eftersom föreskrifterna i huvudsak är i linje med de allmänna råden om kreditriskhantering bedömer Finansinspektionen att de nya reglerna inte motiverar några ökade kostnader för myndigheten i form av utökad tillsyn eller resursbehov.

⁹ Report of the FSC Subgroup on Non-Performing Loans (maj 2017)

¹⁰ Resolving non-performing loans in Europe (juli 2017) och Macroprudential Approaches to NPLs, utkast till rapport som avses att publiceras under hösten 2018

¹¹ Bank for International Settlements, Financial Stability Institute: FSI Insights No3 "Resolution of non-performing loans" (oktober 2017)